Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дения ● КІИРАНДИ, 8 НОЯБРЬ, 1981 ШУ. ● № 134 (8524). ● Мах 2 кап.

СЕЛХАН ДЕРРИГАЧА СОВЕТСКИ ХАЛКЪАЦА ЦХЬАНА СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА ОКТЯБРЬСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕВОЛЮЦЕ 64 ШУ ДИЗАР ДЕЗДЕШ ХИЛАР НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕН КЪАХЬЕГАМХОЙ. ЦАР ХЬАХЬЕКХАР КПСС XXVI СЪЕЗДА РЕШЕНЕШИ ЦХЬАЙТТАЛАГІЧА ПЯТИЛЕТКА ЗАДАНЕШИ ТОЛАМЕ КХОАЧАШЪЕ, ВАЙ МЕХКА КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕЧА КЕРДА КОТАЛОНАШ ЯХА ШОАШ КИЙЧА ХИЛАР, ПАРТЕ ЧУРЧЕИ АРАХЬАРЧЕИ ПОЛИТИКАНА ШОАШ МУТІАХЬА ХИЛАР.

ЛЕНИНСКИ ВАСКЕТАШТА ТЕШАМЕ ДОЛАШ

ЦІЕЧА МАЙДА ТІА ХИННА ВОЕННИ ПАРАДИ ДЕМОНСТРАЦИИ

Советий Мехка исторе сийрда, йиццургІоаца цхьаькха а цхьа оагІув хьахиннай. Вай лаьттан тІа юха а кхаьчад деза цІей. Из вайна дезаш да алхха социалистически Даймохк хьахинна ди хиларах дийза ца Іеш. Цу дийнахьа вайна къаьстта чІоагІа хоалу Октябра гІулакха, мехка а ерригача адамлен а кхоаненна воаш бехктокхамо хилар.

КПСС XXVI съездо ахь а чІоагІагІа тешадаьд вай ленински парте политика баьнъ хиларах, 64 шу хьалха херша никъ баькъахьа хиларах. Цо белгалъяьй. Сийлахь-бокхача Октябра Даьхен хІара дийнахьарча къахьегама ритм, таханача цІея атмосфера. Цу дийнахьа, 7 ноябре, советски нах, еррига прогрессивни адамле Москвагахьа, цуи ЦІеча майдагахьа чІоагІа бІарг лоткаш я.

ЦІе майда тахан цІакхха ца хиннача тайпара хоза я: цІейво бІашагІтехай цуи къаьнара хозали даим къона цІе боси. ГУМ-а фасада тІа — Сийлахь - боккхача Октябра байракха кІал хьабена никъ лоархІаш йола цифраш: 1917—1981. Центре — социалистически революце баьчча Владимир Ильич Ленина портрет. Советски къахьегамхочун, коммунизм хьалъечун сий деш да Исторически музея здане тІа доалла панно. ГІишлокашта хьалхашка — байракх бе йоаллача болхлочун фигурей цун чІоагІа дошш: «КПСС XXVI съезда решенеш — кхоачашъергья!» Майда тІа урагІа аха аьгІа Советий Мехка ЦІе байракх. Цунна гонахьа а союзни республикай вежарій деттагІад белгалдоаккхаш йола пхийтта байракх. Торжественно сатийна я цу ноябрьски Іуйрийна цІей дІадоладаларга хьежача ЦІеча майда тІа.

Хьалхий трибунаш тІа — ленински партеи Октябрьски революцеи ветеранеш, граждански Даймехкен тІемай турпалаш, къахьегаме хьалхалаттараш. Ілман культурин деятелаш, лосмонавташ. Укхаза ба СССР-е аккредитаци яь бола дипломатически представительствашта керте латтараш.

ЧІоагІа, дІаьхдаь тІоараш а тохаш моаршал тел москвичашеи столица хьешашеи Коммунистически партеи Советски правительствеи культгалкоша. Мавзолея центральни трибуна тІа хьалгІабоал повкъостий **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.** Укхаза ба цІа хеза советски военачальникаш.

Кремлевски курантий гургІало ховш бу: 10 сахьат даьннад. Спасски башне кевнийрех йийллача машина тІа а латташ арвоал КПСС ЦК Политбюро член, СССР обороны Министр Советски Союза Маршал **Д. Ф. Устинов.** Исторически мунегахьара цунна дукьала йоагІа парада командующе машина. Мавзолейна хьалхашка Ленина орден лелаеча Московски военни округа бІуи командующе эскара инарала П. Г. Лушева рапорт лу. Из хьийвачул тІехьагІа СССР оборона Министр бІу латтача гІолла тІехвоал параде дакъалоацараш цІейна даькъала а буцаш. Цунна жоп луш майда тІа гІолла чІоагІа дек «Уpa!».

БІуна юхе гІолла тІехваьнначул тІехьагІа СССР оборона Министр Мавзолея трибуна тІа воал, тІамха цо къамаьл ду.

* * *

Еррига майда кхайнаеш кхозза «Ура!» оал. Йоккхийча топий салют лу. Сводни оркестро дІалоэх Советски Союза Гимн.

Еттача фата таташца кот кийбеш Исторически музея гахьара ЦІеча майда тІа боал фатанчаш фанфаристаш — Московски военно-музыкальни училища дешархой. Традици ма хилларе, цар хьеъл бІун парад.

ЧІоагІа гІа боахаш, кийсача мутІаршца мавзолейна хьалхашка гІолла тІехбоал М. В. Фрунзе цІерагІча военни академе, В. И. Ленина цІерагІча военно - политически академе, Ф. Э. Дзержински цІерагІча военни академе дешаш бараш.

ГІа боахаш я Советски Союза Маршала Р. Я. Малиновски цІерагІа йола бронетанкови бІун военни академи. Довргдоацаш шоай сий даьккхад вэ ракхьаьккхараша 40 шу хьалха хьамсара столица лораеш. Москвана юхе немецки гІеьрахой хІаланбаь диплургдоаца шу деадеш да деррига советски халкъ.

Майда тІа гІолла чакхйоал В. В. Куйбышева цІерагІча военно - инженерни академе. Советски Союза Маршала С. К. Тимошенко цІерагІча химически защита военни академе. Ю. А. Гагарина цІерагІча военно - воздушни академе, профессора Н. Е. Жуковски цІерагІча военно - воздушни инженерни академе парадин расчеташ.

Царна тІехьа боагІа Ф. Э. Дзержински цІерагІча тІахкерча тІема - форда инженерни училища курсанташи эскараши. Невана йистера баьхкача царна тІадилладдаьнай дола гІулакх — сийлахьча СССР ТІема - Форда Флота цІерагІа параде хилар.

Майда тІа — парашютисташ - десантникаш. Царна тІехьа боагІа Моссовета цІерагІча Московски лакхарча пограничный командни училище дешаш бараш, форда пехотинцаш.

Майда тІа боал Ф. Э. Дзержински цІерагІча чурча бІун дивизе тІемахой.

КІезига сатийна йолаш ха отт — йоккхийча двигателий таташца майда тІа йоал М. И. Калинина цІерагІча Тамански гвардейски мотострелкови дивизе тІема машинаши бронетранспортераши. Дукха ха йоацаш цкй 40 шу даьзар деадаь йола вай гвардие — Советий Мехка ГІерзашдарча Нилий толашетІъяр.

Таманцашта тІехьа боагІа воздушно - десантни бІу, царна тІехьа — Кантемировски гвардейска танкови дивизе машинаш. ТІема шерашка кантемировцашна тусоала йоах беш Волгагара Берлинаген Прагаген кхаччалда никъ бийб. Фашисташках Польшеи Чехословакеи мукъайоаккхаш царна карагІаьнна доналe гІулакхаш цІакхха а диццлургдац хьатІайоагІача тІехьенна.

ЦІеча Майда тІа йоал артиллерийски ракетни подразделенеш.

ТІема техника колоннана тІехьайоагІа оперативно-тактически тактически ракетай подразделенеш.

Мавзолейна хьалхашка гІолла тІехйоал военни сводни оркестра шеренгаш. 109-гІа тІема парад ЦІеча Майда тІа чакхйоал. Цо хьахьекхар ленински васкеташта, советски халкъа революцеоннии тІемеи традицешта, парте гІулакха, Сийлахь - боккхача Октябра гІулакха советски тІемахой чІоагІа мутІахьа хилар.

Гучайоал хоза кийчъяьча машинай колонна. Михо дестию октябрьски тІахьехамаш тІадола транспаранташ. Эггара хьалха йоагІача автомашина тІа — Владимир Ильича Ленина — КПСС, Советски пачхьалкхе хьамчун портрет.

«Ленина байракха кІал, Коммунистически парте кулгалца — хьалхашкахьа гІо коммунизма коталонга!», Парте Іа тІахьехам советски сага чІоагІа дег чу бухаш ба. Къахьегача халкъо цунна луш дола жоп доккхача цІеча кІала тІа дІаладаьд: «КПСС XXVI съезда решенеш толаме кхоачашъергья!».

Партен хилкъан нкъоагІо хестаеча транспаранташта хьалхашка гуш ба КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя Л. И. Брежнева, машари социальни прогресси бехьаи болаш, адамлен дикагІа йола кхоане баьвла долаш къовсам лоаттабечув, тохкамах чакхваьнача хьаькъал долча, деналл долча къовсамхочун портрет.

ЦІеча Майда тІа — къахьегаш йоача Москван рапорташ. Столица тІадиллад уж укхаза даьнагга ший дикагІболча къонгаштен мехкаралтен. Машинаш тІа — Социалистически Къахьегама Турпалаш, пятийна съездий делегаташ, Лакхехьарча Советий депутата а.

Зизай цІоанаш бе а доакхаш мавзолея трибуна тІа боал пионераш. Цар дІалу Коммунистически парте, Советски пачхьалкхен мутІахьхошта зизаши цІе байташи.

ДІайолалу турпала - города, къахьегамхо-города, хІама хьаккхолдача города къахьегамхой вийлий демонстраци. Из дІайолалу хьалхарча мутІарашка И. А. Лихачева цІерагІча завода социалистически лхье дьалхле льнкхараш а болаш. Хоза кийчъяьча колоннашка да автозаводий рапорта мутІареш: «Планал совгІа арахийцай 605 автомобили 500 холодильникаш. Бахкі эзар диловно 7-ча ноябре хьалха кхоачашъяьй 1981 шера задани».

— Даьлаьа хийла Советий Мехка турпала болхлой класс! — КПСС ЦК из тІахьехам ба майда тІа бекаш.

ЦІей деадеча колоннашта юкъе — «Красный пролетарий» яхача Московски типографе хьалхалаттараш.

ВІалла кхоачалуогбоацаш санна хетталу ЦІеча Майда тІа гІолла боагІа нах. ЧІоагІа хоза кийчъяь я демонстрантий колоннаш.

Майда тІа йоал «Гидропроекта» института колонна. Цунна тІехьайоагІа Орджоникидзе цІерагІча станкостроительни объединене дикагІболча викалий колонна. ЦІи хеза йолча коллективерча пхи бІаь гаргга волча къахьегамхочо шера йола задани 7 ноябрга кхоачашъяьй.

«Тхо — интернационалисташ!» — из лозунг москвичашна гІулакхащцен уІилацен чІоагІдаьд. Дукхача полуягашта, транспаранташта, панношта юкъе — йовлаш йолча столичнa предприятей цІераш я: «Марсн жІовн», Владимир Ильича цІерагІа яр. ГПЗ-1, 2-гІа сахьатий завод, «ЦІе роза», «Трехгорни мануфактура».

Майда тІа цІаькха я кхы цІаккхаза а моаршал тел Ленински парте, Советски халкъа сийла. «Ура!» яхаш дуккхача оазаца хьекха цІоргІарч гаьнна дІахозаш да. ХІаьта мавзолейна хьалхашка гІолла тІехь - тІехьагІа кердагІа москвичий колоннаш тІехьоал.

Демонстранташта юкъе — столица цхьоалагІча домостроительни комбината викалаш. ХІара шера Московски социнаустре йоккхагІчарех йолча цу предприятe конвейераш тІаьд арайоал чуІеча цІеной миллион совгІа квадратни метр.

Къахьегаш болча Москван викалашца цхьана цІей деадеш ба культура, искусства болхлой.

Ялата ка — даьтти лелалерий къахьегам хестабаа сийвол — беваь демонстраце Тимирязевски академе Ілманхоша. Юрта боахам дІахо дегІабовлабер кхачин керттера программа тІаьрхІай КПСС XXVI съездо. Из декхар кхоачашдеча боккха ловркІам болаш а мехка иртбоахама вулашта юкъе керттера яр.

Тахан ЦІеча Майда тІа москвичаша рапорташ тел КПСС XXVI съезд хинначул тІехьагІа даьчох, хьамсарча Коммунистически парте белгалдаьр толаме кхоачашдаре пламех. ХІаьта октябрьски демонстрацена юкъе дакъа лоацараш цу хьанъехьа дуйна хІамаш дукха долаш ба — керда заводаши фабрикаши хьалъергара, дика хьувкъаш долча алата сорташ хьалоргара космически лаиталелаш карарзалрга кхачилаш.

Хьалхий трибунаш тІа — космонавташ. Царна юкъе ба эггара хьалха советско-французски цхьана никъ бе кийчлуш йолча экипажий членаш.

Юха а майда тІа йоал цІе байракхаш. Из а столица къона тІехье октябра цІеча байракхаца, вымпелашца, ВЛКСМ значекашца салют теташ йоагІар. Укх деношка ший 63 шу дизар деадаьд комсомоло. Берригача мехкаца цхьана из чекхъьякнай къовсамеи коталонийн никъ гагІа. Граждански тІоми халкъа боахам дегІабоалабари, сийлахь-боккха даймехка тІоми, городаш, юрташ юхаметтаоттаяри, целина, ударни гІишлош — уж ерригаш а сийлахьча никъа этапаш.

Революце ветеранаша, къахьегама турпалаша шоай эстафета тешамеча кулгашка дІалу. Октябра гІулакх даим дахаргда!

ЦІеча Майда тІара репортаж яраш ба ТАСС корреспонденташ Л. ЕРМАКОВА, В. ВЕЗБРЕЖНЫЙ, М. БОРОДЫНЯ, Ю. БУРЯК, П. РЯБОВ.

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА БАЙРАКХА КІАЛ

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 64 шу дизара хетаяь 1981 шера 6 ноябре съездий Кремлевски Двореце хиннача торжественни заседане новкъоста Д. Ф. УСТИНОВА яь доклад

Доза новкъостий!

Кховзткъе диъ шу хьалха пролетариато, Владимир Ильич Ленин керте лаьттача большевикий парте кулгалдеш хиннача Росси къахьегамхоша коталонца чакхъьккхай социалистически революци. Цо оилангара дена аргалонаш яьй вай мехка хелкхий кхелашка, кхычарех тийша цхьаккха хІама доацаш дегІаахара, массе оагІорахьарча социально экономически культурни прогресса никъа тІа даьхад уж.

Іаьдал шоай бе а делла, Советий Республика болхлошеи ахархошеи дерригдунен исторе керда зама — капитализмагара социализмага довла зама эггара хьалха хьайийллар. Дийлургдовийча цу денношкара дена хьа лоархІ вай социалистически летоисчислене ха.

ТоІадаь мел доахкача, къовсам лоаттабеш долча халкъашна 1917 шера Октябро йиш хилийтар дІахо аргйола шоай котало бІаргаго а. В. И. Ленина белгал ма даккхара, «вай революце цхьайола кертгера белгалонаш моттигера боацаш, къаьстта - къаман боацаш, алхха эрсий боацаш, дунен халкъашта юкъера лоархІам болаш яь» (ПСС, т. 41, оагІ. 3).

XX-ча бІашерене карагІдувла деррига сийлахь - доккхий социальни хІамаш. Октябрьски революцеца дувзадена да. Иза болча цун воздействена кІал хаддана дебаши чІоагІлуши да дуне революционни хьисапе эргадаькхара тІехьарча къовсамхой мугІараш. Кхоане царга я!

Сийлахь - боккхача Октябро биллаб керда общество хьаяра керттера никъ. Из ниіса хилар лог теша а леш баьндаьд вахаро ше. Техьебаьннача цу наькъагІа коталонгара коталонга кхувл советски халкъ вай ленински Коммунистически парте.

Коммунизм хьалъеча керда горизонташ хьаеллаш йола йоккха событи а хинна дІаэттай КПСС XXVI съезд. Партенан халкъан хьалдан къаьгтан политически никъ бениаб цо, вай общество дІахо дегІайоалаяра практически декхараш белгаладьд, ниъ бола импульсаш енлай машар хилийтари чІоагІбари духьа лоаттабеча къовсаме. Съезда идеяша, цун решенеша белгалйоах тахан вай мехка хьинареча къахьегама ритми ерригa политически атмосферей, хьинаре гІо ду дунен халкъашта юкъера хьал укхацІена лоаттадара.

Советски наха дег тІара къовбал а ю, массане а цхьатарра хьал а лоац парте чуреи арахьареи политика, цун Центральни Комитета, вай хапара гІорваьнна партийни пачхьалкхени деятель, КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача ЦК Политбюро дуккха оагІош йолаш дола гІулакхаш!

Вай мехка къахьегамхоша, вежарашха долча социализма мехкий халкъаша, ерригача планетерча миллионаш болча наха советски халкъа сий дола воІ, тохкамах чакхваьнна интернационалист, машари социальни прогрессаи тІехьара, адамлен дикагІча кхоанена тІехьара, хьаькъали денали дола къовсамхо. Ленинен Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революцен гІулакх тешшаме дІахо кхухьар лоархІ Леонид Ильич Брежнев.

Новкъостий! Октябра цІей къаьстта дезен гарген да хІара советски сага. Из — лаьттан тІа эггара хьалхара социалистически пачхьалкхе, вай хьамсара Советски Іаьдал хьахинна ди. Мукъаьба сона из башха-дика цІей парте Центральни Комитети, СССР Лакхехьарча Советa Президиуми, Советски правительства цІерагІа торжественни заседане дакъа лоацарий, болхлой, колхозахой, интеллигенце, ГІерзашдарча Нилий тІемахой, берригача советски наьха даькъала дувца!

Къаьстта доккха баркал оал вай легендарни дурийттагІча шера къаьнача дуненна штурм еш хинначарна — Октябрьски революце ветеранашта. Сийлен хоастами хилба царна!

Советски халкъаца цхьана Октябра шу торжественно белгалдоаккх деррига дунен тІарча классага гІоллачарчa вай вежарaшa. ДІайха революционни моаршал доьийт вай доазол дехьарча берригача доттагІашнен сорттнкошкен!

І. ОКТЯБРА НАЬКЪАГІА— КОММУНИЗМАГА

Новкъостий! Таханарча ден лакхален тІара къаьстта шаьра бІаргагуш хьаотт бІубенна коммунизмага додача советски халкъа карагІдийнача гІулакхий сийле.

Вовй къона социалистически Даймохк кІалхара баьккхар вай, граждански тІема шерашка чура контрреволюции кхьча мехкий интервенций ордигаши шоай масса долча хІамаца хІалак а яь.

Къелн моцали эша а яь, моастегІал долча капиталистически гонна юкъерча Іалаьмате хелача хьалашка толаме чакхъьккхар вай мехка индустриализаци, юрта боахама коллективизаци, боккъонца йола культурин революци, къамий доаш къоастадела Іалашдир.

Сийлахь - боккхача Даймехка тІем тІа къиза тохьаьаш лайра вай, вовй Даьхен царгІатон кортамукъалеи лорайир, хоидамболлаш доладакъа лаьцар Европан кхыча континентийн халкъаш фашистски Іазапа кІалхара доахача.

ТІом чакхбаьнначa халача хана, «шийлача тІема» низкъал хьалашка оскъара юкъера хьалъоттайир вай ззараш городаши юрташ, заводаш а фабрикаш а.

Атта хиннабац вай хьабена никъ. Вай кхоачашде дезар дерригдунен - исторически лоархІамера декхараш. ХІаьта вай уж яхоачаш а дир. Сийлахь - боккхача революце хьаккелад наьха сийлахьдоккха хьинар. ХІаьта Ленина парте кхетамца хьеждинад из хьинар лаьрхІар кхоачашдаргахьа.

Коммунистически парте, дерригача советски халкъо чакхлаьхача хьинарча революционно - аргалонни гІулакхий керттера итог а хинна дІаэттад вай мехка дегІаена социалистически общество хьатъяр. Цо хьахьокх социальни прогресси эггара чІоагІагІа карагІдьннар. ХІаьта цунах доьхкал де вай боккъо а я!

ДегІаена социалистически общество — коммунизмага бодача наькъа тІара законагІа хила ма йоаггІара йола этап, хилаза аргйоацен исторически йІаькен этап. «Котъьйна социализм, — белгалдаькхад новкъоста Л. И. Брежнева, — тоаллара белгалдаларча дагІаех чакхъяла еза, хІаьта алхха дегІаенача социалистически общества мара торо яц коммунизм хьалъе йолае. ХІаьто, хІанз вайна ма харра, социализм дегІайоалаяр, аргайоахаш тоаяр — цун лардаш хьайрал кІиригагІа чоалхане доаца, кІезигагІча бехктокхаме доаца декхар» (Л. И. Брежнев. Ленински наькъагІа. Къамаьлаши статьяши, т. 6, оагІ. 535).

Творчески низах бокъонца тоабенна а болаш наькъабода мохк Октябра цІейна. Цул я низа бола экономически потенциал. Тахан Советски Союзо хьаю цхьана хьалйнача Малхбузен Европа деррига мехкаша хьаср миссел хІапа яц аьнна йола промышленни продукци, хІаьта цун лоархІамегІара дуккха тайпаш арахецара лупен тІа эггара хьалхара моттиг тешшаме дІалоацо.

КІоаргга эргалонаш хиннай халкъа вахара боарлен хьисапен. Кхы цІаккха а хургдоацаш дІадьннад хьабе болх ца хилар, къел кхоанарча денах бІубенна ца хилар — капитализме дарйа па дулуш хиннен долен деррига увзара айпаш.

Хадланза лакхлу къахьегамхой хьал-торо. Алхха укх тІехьарча кхаь пятилетке бихача наькъа хІара сага сих лоархІаш йола реальни доходаш шоаза дукхагІа хиннай. Цу юкъа 160 миллион совгІа советски наха деадаьд шоаш кердача цІеношка баха чуховвар. ХІара советски сага мах боацаш медицински новкъостал ду, тешам лу цунна нийсонца из социальни Іалашвергхиларах.

Деррига а сага духьа, деррига сага долча беркита яа девна йолча вай парте ленински политиках хьахулаш дараш - кешта да. Советски наха из цу политиках хьадоала башха-дика беркат. ХІаьта парте еча йоакхонна жоп лу хьинаре къахьегарца, керда патриотически хІамаш карагІдувларца.

Новкъостий! ЧІоагІа хьинар айдаь вай мехка къахьегамхой парте XXVI съезда решенеш кхоачашъе болабеннаб. Ер шу халкъа боахама агта хиннадеце а экономика дегІайоалаеларга Іалашдаьд. Индустре, транспорте гІишлошъеча къахьегама оасарле лакхъеннай. СихагІа дегІаух еза-йоккхача промышленни ста цхьадола керттера доакъош.

Болх бе болалу керд-кердагІа йола предприятеш. Цхьайолча электростанцешка болх бе болалнийтай йоккхий энергоблокаш, ханал хьалха йиначa проектни мощностага кхоачаьй В. И. Ленина цІерагІйола Ленинградски атомни электростанци. Хьаьтльаьккхай КАМаз. Таханарча дийнахьа «БІашеран гІишло» — Байкало - Амурски машинникъ буллача 2200 километр бисла баьнаб.

Ер шу хьалъа боахама хала хилар. Шийлача, аьнна па йоалача бІаьстено, мехка йоккхийча районашка эттача йокъало хьувкъама, къаьстта а алата культурий хьувкъама Іотькъам бир. Цу геттара чоалханеча хьалашка болх дергІа вІаштІехьа баьккха а вая ца кхобеш а къахьегар наха. Дукхагта колхозашеи совхозашеи хоттама во ваьини мел а еш, во толамаш дахандар. Цхьайолча республикаша, краяша, областаша шоай планаши декхараши кхоачашдир.

Халкъа вахара а ираза а йоакхо яр — парте планий юкъмоттиг. Советски сага вахара ерригa оагІонаш чуйлоацаш йола лоархІаме социальни мероприятеш чакхъяха лерхІ цхьайтталагІча пятилетке. Царех цхьаяраш кхоачашъе йолаю карарча пятилетка хьалхарча шера. Бераш долча дезалашта ду пачхьалкхен новкъостал алсамаоал, тоаю пенсионни Іалашо. КІорни промышленноста болхлошта алапи тІатохара хьакъехьа решени тІаийцай.

Кхетадеш ма хиллара, парте XXVI съезда решенеш кхоачашъяра дакъе хьалхара тІа мара баьккхабац. Керттердар — ле деаш да. Геттара дукха а чоалхане а болх бе беза вай — 80-ча шерашка экономика дегІахара керттерча дакъе интенсивни наькъа тІа яккхар.

Цунна йоли лард я Ілмани технически прогресса карагІдаьннараш. Царех пайда эцара масштабаш тІа-тІа шерлу. ДукхагІа хул механизированни поточни автоматически линеш, программни управлени йола станокаш. Хьинаре юкъеккхувл керда прогрессивни технологически процессаш, къахьегам энергена Іалашбеча лакх ду.

Продукци а дикагІа хул. Промышленноста 85 эзар изделии е иттагІа пятилетка йолалуш хинначул кхозза дуккхагІа яраш пачхьалкхен дикала Знак тІалатташ арахец. Дуккхача къахьегама коллективаша толаме карагІдерзалу дикагІа йолча дайнехка а доазол дехьарча а образецашта нийсса йола продукци араехецилга.

Экономика тайп - тайпара доакъош технически эргалахара йоккхий торонаш хьаелл лдерни энергетика, космически лазерни техника, электроникан химеи дакъерча, Ілманк техникан кхыча сферашкарча открытеша.

Цхьабакъала, цу торонех массаза а бизза пайда эц ала лиш яц. КІезига моттигаш хилац изобретенешта, новаторски решенешта заводашка, кхашка, фермашка никъ вора па боагІаш. ХІаьта ховш ма хиллара, холуш йола халкъабовхама эффект хила йиса яц Ілмеи производствои шоайла экономически а организационно а айхха вІашиц ца дийлача.

Экономикана интенсификаця яра, цун эффективность деним айяре керттера лоархІам болаш да къахьегама оасарле лакхъелга. ЦхьайтталагІча пятилетке къаман доход тІа мел кхетачох 90 процент дар цун чотагІа тІакхетийта лерхІ. Цигара хьалоагІаш да болхлой дуккхагІа ва чулийнаш а, хьаштдале, уж кІезигбеш а производство алсамйоалилга Іалашдаза дарг ца хилар. ТІатеІІа кІезигбе беза кхьа бахьан мара товзал ца эша, кулгашца бу болх, керттерча даькъе хала физически болх а кІезигбеш.

Экономика кхом беш хила еза, белгалдаьккхар КПСС XXVI съездо. Из дегІаккхувлара хьашташа дІадех материальни, къахьегама, финансови ресурсех дикагІча тайпара пайда эцилга. ДІаяхийчача средствах хьабоала пайда мишта алсамйоаккхарга, хІара станокага, машинага, агрегатага ма могга дукхагІа болх мишта байтарга? Йоаю энерги, доагоо, бийдал, материалаш ма хулла кІезига мишта ергья?

Уж дешаш къоастадара наьккъаш белгалдаьа укх шера июнь бетта тІаийнача, КПСС ЦК а СССР Министрий Совета а соцам тІа. Цо дІадех кхом барах ресурсех дикагІча тайпара пайда эцара тІаберзабаь берригa болх тоабара тІадерзадаь гІуланхаш чакхдовнилга. Из болх даим хоадам боллаш, корта болаш лелабе беза. Кхом бара режим чІоагІа лелаяь — вай юкъара декхар, хІаьта укхаза хала йиш яц хІама бебашха доаца нах. Общественни рузкъа лораде декхарийла ва хІаравар!

Экономикана интенсификаци яра дІадех цун структуре прогрессивни хувцамаш делла, берригача халкъа боахама, хІара даькъанна хьалхашка доккхий декхараш оттаду.

КПСС XXVI съездо къаьстта теркам тІабахийтар доагоре - энергетически комплекс дегІайоаллара, цун структура товяра. Дувцар да доагоре дІаухйнта мехкдаьтта дІахо а кІезигде дезаш, из газаца, кІораца хувцц дезаш хиларах, атомни электростанцеш хьалъелга сихде дезаш, энерге кердача источниках хьинарегІа пайда эца безаш хиларах.

Шеко йоацаш вай карагІдаьнна хІама да Советски Союза цаІ йола энергосистема хьаяр. Тахан цо чулоац 220 миллион саг наха территори. Из дІахо а оргайоаккхаш тоаергья вай. Боккха пачхьалкхен лоархІам болаш гІулакх да мехка цаІ йола газоснабжающи система дегІайоалаяр. Уж дерригаш а новкъоста Леонид Ильич Брежнева инициативагІа кийчъеш латтача СССР энергетически программа чудоагІа хІамаш да.

Геологий, мехкдаьттахой, шахтерий, газовиний, энергетикий къахьегама де доагІаш сий деш а лоархІаш а ба вай цига. Цхьайолча хана геттара чоалханеча хьалашка а беш, цар шоаш кхо ца беш болх барах мохк тешшаме энергеца Іалашбу. Мехкдаьттен газа яккхара пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяр дукха яхь дІайолаьча Тюменски областа къахьегама коллективаша даьр боккхача маьхера гІулакх да. ХІаьта из, новкъостий, партийни съезда решенешта гІулакхаца жоп далар а да!

Производствана интенсификаци еча лоархІаме дакъа кхоач индустре базови кхыча доакъошка — металлургега, химега, машиностроенега. Уж сихагІча тайпара дегІаухита Іалашдаро торо хулийтаргья технически прогресс яра эшача продукце тайпаш арахецилга алсамлаккха. ХІаьта цо чІоагІа кІийле ергья вахара моттиг эша промышленни товараш дукхагІа арахецара.

ЦхьайтталагІча пятилетке цу тайпара товараш дІаяхача пятилетке арахийцачул 180 миллиард сома маьха дукхагІа хьадаьд. Из 1980 шера уж ара мел хийцачул дукха-

(Дахододар 2-ча оагІо тІа).

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА БАЙРАКХА КIАЛ

(Кхетамалар. Доладу 1-ча агIо тIа).

гIа хул. Вахa нах кхоа-карта эшача товарашца IалашбелгIа тоадар — вай керттера декхар.

ДIаха а болх беза цаI бола агропромышленни комплекс хьалха йола вIаши буьзам бола, лерттIа вIагIIехьдаьха доакъош дегIакхуьйлагIа IалашIдара тIехьа. Из дегIайоалаяра а эргайоахаш тоаяра а хьокъаду ерригача капиталовложеней кхоалигIа дола дакъа. Цох дукхагIлар юкъарчал доацаш юрта боахам дегIабоалабарга дIадоккхийтаргда. ХIаьта гIулакх тийша да цу средствашех кхетамца пайда эцарах, лаьтта хьурмат деш леладерах, хIара гектаро, дIадахкийтача хIара само, удобрений хIара тонно ма могга дукхагIа пайда эцаргболах.

ХIана бехктокхаме ха хьатIаьттай. Ден долестиа тIа латт чуниц хьунекам лорабелга. Цхьа килограмм кхартолаш, баьцалараш, сом бойта йиш яц. Ишттa лоархIаме да кердача юртбоахама шера кийчо еча деррига балхаш диках хамахьаш чаккхдахар.

Юрта лоархIамегIа дола гIулах — хьайбаш боахаш. Ишттa я парте съезда установка. Из кхоачушъяра кхоадам болаш, юрта бола организационно - боахама гIулакхаш чакхдахар — юрташкарча къахьегамхой декхар. Керттердар — хьайбаш Iаьгара доахилга массе а оагIорахьара IалашIдар, хьайбаш боахаме карагIдаьннар эша ца далийтар.

Аграрни политика леррагIа чакхъяккхара парте йоахо драх вай юрта боахамаш хулаш-хулаш социалистически экономика чIоагIIа дегIадена дакъа хулаш латт. КПСС XXVI съездо белгалдаьча довзонашка из кхачаро торо хулийтаргья баха нах продовольственни товарашца IалашIбелга тоадар санна йола лоархIаме проблема кхоачашъе. Цу гIулакхи лоархIаме да предприятей, организацей, къаьст-къаьстача граждааний подсобни боахамаш.

Эггара хьалха машиннаьнча яр а йолаш транспорта болх тоабара я из дIахо дегIайоалаяра я кIезига хIама де дезаш дац.

Мовкъаш дIа юха кхулкигIа эргадоахаш тоаде деза, подвижной составах лерттIа пайда эца беза, вагонаш, машинаш, кемаш Iодоассадара ха лоацъе ева. Цу даькъе дика опыт Iоаьй Ленинградски транспортии узело, Москвии Львовски областен машинакъахоша. Из шерра юкъейоалаяро белгала пайда бала тарлу.

Къаьстта ала безам ба гIишлош хьалъяах. Укхаза а дика карагIдаьнна хIамаш. Из дика да. Бакъда, кхоачамбоацараш а да. Цхьайолча моттигашка ханнахьа хьалъяхац пусковой объекташ, геттара а дукха да йисте далаьа доле гIирсаш. Е а йоагIаш претензеш ю балхаш дика ца хилара. ХIаьта гIишлошъча вай гIулакхаш леларах дукхагIа даькъе тийша да вай дIахьалхашинакъа ахара юкъара темпаш.

Вахаро цIенхаштта дIадех низаш керттерча лоставнашта тIаухийтнагIа, гIишлош сиха, цунца цхьана дика, хIаман кхом баш, хIанзарча технически боарама хьалъелга. Цунга диллача цхьайтталагIа пятилетка гIишлошъершта цIенхаштта экзамен я. Мокк тешаш ба уж цох сийленца лоархIабергхиларах!

Новкъостий! Вай экономика дегIайоалаеча карагI мел даьннача бе боагIIача тайпара мах бу парте, цунна шаьра гу халонаши къоастешза йола проблемаши, готтига моттигаш дIалдара къахьахаш методаши белгалъю. Iооьча опытах ког гIортилга а еш экономика дIахо дегIайоалаяра новкъарле еш йола духьалеаш тIагIертта дIайоах цо.

Халкъа боахама хьалхенашка латта декхараш толаме кхочашделга тийша да цунна кулгалдара боарамах. Укх тIеххьарча шерашка халкъа боахама механизм дIахо а эргайоахаш тоаяра тIаерзадаь дукха гIулакхаш чакхдоах. Планировании доал дарей система гIа-гIа дукхагIа тIаерзаю балха эффективности дикалк айяра, халкъа боахама бухсошаш хьахулкаш дараш докхагIа хилийтара.

ХIана эшар фуд аьлча, из да планировани кердагIа йола формаши методаши хьинарегIа юкъекхулар, коллективий балха мех кердача тайпара бар, экономически рычагийн стимулийн низ чIоагIбар. Цхьабакъада, практико ха ма хьокхаре, къаьнача IаьдалагIа гIулакх леладелга хIаноа дIадаланса да. Цхьайолча министерствашен ведомствашен лелара лелату шоай болх эргабоаннхилга. Из балха хьоккамашта Iаткъанга Iац, вогIча тайпара а Iаткъаш.

Экономика эффективни болаш лелае йиш яц чIоагIIа дисциплина ца хилча, де дезар лерттIа кхоачашдеш ца хилча, тIадиллача гIулакха хьалхара бокахе бехктокхам ца хилча. Производства меситабаш тIа-тIа йоккхагIа, уж чоалханегIа хулаш хилча моллагIча тайпара лелабаь а боацам доал доацаш лелабарах, волокита ярах, отталь планаши заданеши телхарах тIаьтIа доккхагIа зе хул. Цу тайпарча фактай принципиально мах бе боагIа, хIаьта уж тIаьтIа юкъера дIаяха а еза.

Къаьстта лоархIаме да халкъа рузкъанча тIаккхуладараш цIенхаштта юхатохар. КПСС XXVI съездо белгал ма данхара, дер дайна лелара, кхаьаш нIидара, бахар яра, къа ца хьегаш пайдаш дара мел дола Iургаш ерригача средствашца чIоагIIа дакъйола деза. ХIаьта укказа, ленински дешаца аьлча, боккхача лоархIаме да «массанахьа, наьха юкъара, универсальни тIакхокам оттабар» (ПСС, т. 35, оагI. 199).

Производствана интенсификаци яра хьалашка гетта боккха лоархIам белаш да массааьа резерваш лехар а нах пайда нийбар а, инициативе а творчество а. ГIулакх цу тайпара леладелга практически хьагойт парте XXVI съезда решенеш вахаре толаме кхоачашъяра шерра социалистически ять йовркаяро. Из лелаю «Эффективно а дика а бе болх!» яхача лозунгагIа.

Материальни къаьстамен ресурсашта кхом бара, геттара дика продукци хьаяра тIаераль маьхера инициативаш тIа-тIа шерагIа нийаш латт. Уж инициативаш дIайолльй Москвани Ленинградеа, Ярославла, Урала, Кузбасса хьайхалаттача предприятей. Днепропетровски областен Краснодарски краин совхозий а колхозий а къахьегамхоша.

7 ноябрь хьатIаотташ пятилетка хьалхарча шера заданеш кхоачашъяра хьалха латтача болхлоша баь тIакъехем берригача мехна хьаллахьар. Из тIахатхи миллионаш болча къахьегамхоша хьаллаьцар. ХIаьта цар шоай дош кхоачаш а дир!

Яхь, новкъостий, — Iалашмате боккха ниь! Тахан цунна юкъе дакъа лоацаш ва бIаь миллионал совгIа саг. ЛоархIаме да цо дукхагIа пайда боалача тайпара коммунизм хьалъяра, къахьегамца кердача тайпара дог-уйла йолаш хургдолча тайпара кхетам балара гIулакх дар.

Къахьегам вайцига боккъо а декхар а да. Алхха из ба общественни оуанъа дебадер а халкъех хIаьа советски саген хьал-торо леррагIа тоаяра эшар дукхдула а хьаст.

Сийле хийла шоай кхинареча къахьегамца Даьхен экономически а оборонни а низ чIоагIберий, XXVI съезда исторически решенеш кхоачашъеча дахьа довгIаш дола данъа юкъенхухьарий!

Новкъостий! Халкъа боахама кулгалдар шиЙ балха тIа керттера дар леохIаш йолча парте цучи цхьана даим терхама юкъмоттиге лоаттаду общество социально-политически а духовни а дегIакхувлара дешаш, Уж комплексно а эффективно а къестадар — коммунизм хьальеча толамаш дахара эшор.

Вай мехка хьахиннай моахказ санна чIоагIа йола халкъа социально-политически а идейни а цхьоагIо. Шерагара шу массаза доал чIоагIлу болхлой класса, колхозни ахархой, халкъа интеллигенце юхаргIоаца союз. Ший политикаца парте хьиноре лостам тел классаш йоаца общества хьалра процесса.

ХьатIадоагIача шера ССР Союза 60 шу дув. Цу сийлахьча датана дукхаьча къомех латта цхьа лезал санна нанхьадолх вай мехнара халкъаш. Цу сийлахь боккхача дезала беррига членаш цхьатарра боккъонаш йолаш ба. Цар къахьегам, цар йовкхонаши дегаш гIоздалари, цар толамаши дегаза уйлаш вIашги къоастие йиш йолаш яц. Цар цаI йола Наьна-Даьхе — Советски Социалистически Республикийн Союз. Из я низ бола социальни а интернациональни а общность, цун цIи — советски халкъ.

Октябрьски революце хьаккеллар керда, социалистически демократи. Цо къахьегамхоех бокъонца бола шоай мехка дай бир, капитализме йоаца а хила йиш йоаца а бокъонаши паргIатонаши елар цо царна. Социалистически халкъа Iаьдала бокъонца йола манифест, вай демократи пачхахьалкхели дегIайоалаяра низ бола стимул хилар СССР кердача Конституцех.

ТIа-тIа тайп-тайпара а дукхагIа беркат хьадоалаш а хулаш боагIа халкъа депутатий Советий болх. Пачхьалкхенна доал деча тIа-тIа хьинарегIа дакъа лоац профсоюзаша, комсомоло, кхыча общественни организацеша, къахьегама коллективаша, миллионаш болча советски граждааша. ХIаьта цох латт вай демократе, дегIаеча социализма политически система эргайоакаш тоаяра ма Iаш.

Октябра карагIдаьнна сийлахь - докхха хIама, наха юкъерча кердача гIулакхий башка-дика нотало я вахара советски хьисап — коллективизма новкъосталеи, вIаши гIодари. Кхы цхьанкаьа а доаца бесса сий ду вай общество къахьегача саго. Дика духовни вахар долаш дах советски халкъ. Шерра а паргIатта а пайда эц Iилма, культура литература, искусства ерригача ганнех. Советий Мохк — хIанзарча дуней тIа дийша нахи книжкаш деша нахи эггара дукхагIбар.

Социалистически вахара хьисапа къахьегама лардаш чIоагIъяр, цун ерригa оагIоно эргайоахаш тоаяр принципиально лоархIаме социальни декхар санна лерхIаш я парти. ХIаьта из хIаьа ца луш а хIара денна а кхоачашде дезаш да.

Вай парте программи лерхIар хила а хиннад, хIапа а да керда саг хьанхолар. Цу лерхIачунга вай долх шерраза фронтагIа, дегIаенача социализма ерригача торонех, арсенала ерригача, средствах — организационни, политически, кхетам балара царех пайда а эцаш.

Нахага массаза а бакъдар дувцар, вай гIулакхий долаш дола сурт гойтар, къаьгта перспективаши толамаша долха наькъаши хьахьонхар, коммунизмана тIехьа лоаттабеча къовсаме лоIам чIоагIбар — ишттa я ваха юкъе беча балха ленински традицеш. Вай беррига идеологически болх духхьал цу тайпара бе тIехьа парте.

Вай дIахьалхашкахьа ме долх тIа-тIа дикагIа хьагучадувл кердача общественни строя Iалъмате чIоагIа хIама хьанхолла низаш, цун исторически совлемаш. Вай дахьенна карагIдаьннараша хьагойт Октябра сийлахь - йоккха идеалаш. Коммунизмага боарама да никъ чIоагIа сийрда боах вайна цар!

II. МАШАРИ СОЦИАЛЬНИ ПРОГРЕССИ БАХЬАН ЛОАТТАБЕЧА КЪОВСАМЕ ХЬАЛХА ЛАТТАШ

Новкъостий!

Ше хьахиначa хьалхарча дийнахьа дениз дунеи хилкъашта юкъерча арене Сийлахь-боккхача Октябро хьакхайкабаь машара стратеги кIаьд ца луши леррагIен чакхйоахаш хьенай Советски пачхахьалкхе. ХIанзарча этап на ленински стратеги дIачIоагIаьй КПСС XXVI съезда решенешка. ДеаткъалагIча шерашта лаьрхь съездо хьаоттальча машара Программо дунен политика унахцIенагIа хилийтар, цуна стабилизаци лостаме белар.

Империализма агрессивность лаккъаьлар бахьан доаш дунен халкъашта юкъера хьал чIоагIIа ирдаларо кхы а чIагIагIа айбу советски машара Программа чаккъякккара бола лоархIам, эггара хьалха — герз IоаделгIа юхатохара тIаерзаль предложенеш.

США а НАТО а тIема тIакхуваш долча гIоазараша военно - стратегически низ цхьа боараме хулга доахдара никъ лаьцаб. Уж вайчул тIех шоай тIема низ хинийта, социализма мехкашта кхераме хьал тIалоаттаде, къамани социальни кортамукъале бахьан къовсам ловитабу низаш тIехьашка кховса гIерт.

Дунен тIа низаш ништа дIа-юха нийсденнача хьале цу тайпара никъ лунцилга политически тийша болх барга далар мара кхы хIама дац. Из ишта доллаше а, из никъ тIагIертта лелабеш я Вашингтон. США администраце юкъехелца хьайийлай бюджети кранаш, тIема кийчо яра астрономически боараме ахча дIа а хецац. Цо ириэнсни хьалаш хьаду, лелха тарлуш дола кхуврчаш леталу. Дунен халкъашта юкъерча территориза метолех шерра пайда а ийбеш, кхыча мехкий гIулакхашта гIожагIча тайпара юкъегIерт.

Планета моллагIча районе «IIайха моттигаш» хьадолча цига даим яхар санна империализма агрессивни гIоазарий кулг гучадоал, эггара хьалха — америкаислчун дав. США-е дIахкайьабанза бола тIом лелабу Афганистана духьала, герз эгаду Гаргарча Малхбоаленс. Цар лостам тел израильски агрессорий политикана, уж массе тайпарча хьалдувц «стратегически вIаши гIулакхаш леладара» оалача рамкашка. Американски империализма ахчен герган бахьан хьаллоаттаеш я сальвадорски чилийски санна йола халкъашта духьала къяза режимаш. США гуччахьа хьал а лувцаш гIаьрахой гIулакхаш леладеш ба хьарбаьна хьувза къулбехьенафрикански расисташ.

Вашингтоно сихдаьд НАТО тIема машина низ IоабелгIа, цу агрессивни блока гIулакхаш леладу доагув шерду, ший тIема базаш система керлача территореш тIа хьаю.

ВIашагIкхийттача Штаташа шоай исторе уракаш йиш а ялийта, японски милитаризм юхайттаелга могаду. Шоай империалистий хьаннтий духьа Советски Союза духьала цох пайда эцар догдоахаш, Китая тIема низ чIоагIбара новкъостал ду цар.

Вашингтонски администраци гучахь кхет-кхета дувца аьннай тIом хьоабарах. Цун донкхийча гIулакхаш тIарча викалаша, халкъий кхелаш вIаьла теркал а ца еш, йоах: «Машарал лоархIамегIа а хIама долаш да», хIаьта «довзуш оттадаь» оалаш бола ядерни тIом хьа метаьа хилара совгIа, яхаш а ба.

Цу тайпара къамаьл деш хилча а кхераме да. ХIаьта уж дераш пачхахьалкхен доалла латте дунеи эггара йоккха гIа йолча держава нах хилча, кхерам къаьстта цIенхаштта гIа хул.

Социалистически а, капиталистически а, кхыча а пачхахьалкхенашка дахача дерригача халкъий духьа, кхоана дахаргдолча похаленаш духьа милитаристаш юхатоханза, дунен тIа аденни тIом хьара кхерам дIабзанхнянза баргбац. ТIом гоама бола лаьттан тIа машар хилара тIехьа дола деррига низаш оарцагIдаха деза!

Халкъаша тIа-тIа кIоаргагIа кхетаду дунен политика керттера дешаш къестадеча юкъарчал доацаш шоашка а дакъа кхоачаш хилар. ХIаьта из дарра аьлча, цун эггара керттерен эттар саготагIен долчох — машар лорабарах. ВIалла ца хиннача тайпара баьрнаб, къаьстта Малхбузен Европа цхьадолча мехкашка, тIеша ракеташта духьалара болам. Цунна юкъе хьинаре дакъа доацаш ба бIаьхача нахах дукхабараш, массоан общественни организацеш, тайп-тайпара политически ориентаци йола профсоюзаш, коммунистически партеш, социал-демократе дикка донкха тайпа.

Ала йиш я империализма агрессивни гIулакхашта духьала машар беза дунен общественность кхоталлар чIоагIлуш латт, аьнна. Вай хьанарча вахара белгаларча хьсапех цаI да из.

Машар лорабар къоастадеш йолаш дац геро Iоаделга юхатохарах, ма тIа-тIа кIезгдарах. Цу хьаькъехьа лоархIаме гIулакхаш чакхдаьхар къоатьхе иттагIча шерашка. Бакъда, США хьанзарча администраце советско - американски гIулакхий дакъе цхьана карагIдаьна дика мел дар шекданкха гIерт. Цо духьал хьакхайкаду ше Советски Союзаца нин-Iоткъама хьисапе къамаьл де дага йола.

На къаьстта дика гуш хул Европе вIаши духьала латташ тIемх низа боарам лохбара дакье Вашингтоно лувцача наькъага хьежача США чIоагIа гIерт НАТО юкъерча гаьнагIа йолхача кердача ракеташа «дIахо IалашъеI». Из план чакхъяккхаро укхаза хIанз цхьатарра да ала мегаргдола низаш хувца а хувцаш, малхбузенгахья дикка совле хургйола хIама дергда континенте я, хIаьта ишттa глобальни масштабе а керда тIема - стратегически хьал хьахулийтаргда.

Шеко яц, бе-башха на хета йита бий йолаш Советски Союз цу тайпара перспектива ца хиларах. Шакк хьалха дIахьача хана а, хIаьта хIанз вIалла а цу тайпара кхерам тIатувсен диктата хьисапен къамаьл шийга дайташ дайтаргдолаши бац вай мохк. ВIаши ду къамаьл беркате хилар цхьатарравча бокъонаш цхьатарвча кхерамалеи платформа ларда тIа мара хила йиш яц. Из шоашта довш дале а деце а, теркал ца дича баргбац уж. ХIаьта цох лаьца цIаьхха а белгалаьина новкъоста Л. И. Брежнева ше «Шпигель» яхача малхбузенгермански журнала интервью луш.

Пагахья санна Малхбузен Европе кхы тIа а американски керда юкъерча гаьналагIа йолха ядерни средствашa оттаца йоЙ тIаккха Советски Союз а кийча я шиЙ ракетни дукхал кIезигбе. Цу тIа а шинна а оагIон уж дика кIезигьяра барт бе йиш я я.

Хоаш ма хилара, СССР-он США-си барт баьбар ноябрь бутт чакхбоалаш дукха хьал ха дена тIагIертта Советски Союзо юкъаш йола цу проблемах лаьца переговораш дIайолаяра хьакъехьа. Цу тайпара барт бар дика гIулакх я. Вай массе а хана санна хIана а кийча да нийсхон согласиени яр духьа дог цIенен конструктивни переговораш е. Хано хьахьокхаргда американски оагIув из гIулакх цIенхаштта лелале дага я е яц. Цу тайпара дош ца эттача лаьац вашингтонски администраце чакхдоахача практически гIулакхашкарча дукха дарашо уйла тIа яйташ хилар ца. ХIаьта переговораш е шераьса хилар хьахайтарц цхьана цо хьакхайкайнр хьалха цIаккха а ца хиннача бесса йола стратегически ядерни низаш алсамдахара программа. Е лерхIача переговорашта йоагIаш йола политически увертюра я аьнна цох цхьанна а тайпара ала йиш яц.

Ма дарра аьлча, укх тIехьарча хана американски администраце кIезига духьалеша уоттаьяц герзаш IоабелгIа дехкара, боарам оттабара наькъа тIа. Кхоачашдеш доладеннадац дукха ха хьалха кулгаш язда дола Договор ОСВ-2. Централни Европе тIема ниси герзи кIезигдара переговораш дIайоладелга юкъагIдоах малхбузен державаша. Шоай оагIонгахьара ВIашагIкхийттача Штаташ раза хилaнзар Индийски океане тIема гIулакхаш лаьгIдара, герза цхьа моллагIа дола тайпаш дохкарах лоаттадараи боарам оттабара хьакъехьара лоаппаш дувца. Уж мичча тайпара баьна а кIалхара бувл ядерни герза дихаая масе тайпарей тоххам белга дIадахкара хьакъехьа переговораш яра. Тlаккха дикагIа деций хIанзе ратификаци яьяц массехи шу хьаьла лаьттан кIал а ядерни герза тоххам белгеи машар гIулакхашта лаьттан кIал ядерни герз лелхайтилган кIезигдара боарам оттабеш дакъача договорашта. КIийле ер я 1972 шера дейна ракеташта духьаларча оборона систама кIезитьяра боарам оттабаьча договора а.

Гайна е ганза уж духьалехаш дIа ца яхача аргьяи. Тlаккха дикагIа деций хIанзе а из де дезаделча? Из ала доагIа стратегически герз IоадылгIа кIезигдара процессах. Из ала доагIа дунен хилкъашта юкъерча кхерамзлен кхыча проблемаех а, цу даькъе Хельсинке хинна юкъаревропейски совещани хилчачул тIехьагIа тIа-тIа хулаш дола позитивни хувцамаш а долаш.

Вай доздоах. Германе Федеративни Республике Леонид Ильич Брежнева хьоргйолча визито Европан деррига дунеи кхерамзле чIоагIъяра гIо дергхилар.

Новкъостий! Дунен халкъашта юкъе гIулакхаш чакхдоахача принципиальни конструктивни никъ хилар, кхыча мехкашца вIаши гIулакхаш леладе кийча хилар, цхьана барт баI тIаница политически никъ леррагIен тIагIертта чакхбоахаш хилар, ина болаш даим дегIаухаши йола экономически потенциал хилар — цу дерригеа йиш дулийт Советски Союзага, социалистически содружествага тIом ца хьайтара керттера дакъа юкъехахьа, машари социальни прогресси бахьан лоаттабеча къовсаме хьалхарча мугIаре латта.

Вежарашка долча мехкаша айхха вIаши цхьана леладеча гIулакхаша тахан чулоац вахара ерригa оагIон. ХIаьта цун моллагIа оагIув — экономика, политика, идеологи е оборона из яле а — цу тайпара вIаши леладеча гIулакхех дика беркат доал.

Империализмо царна беш бола политически экономически Iоткъам чIоагIбаьча, цуп чурча гIулакхашта юкъегIертара керда бахьанаш лехаш йолча хана къаьстта боккхача лоархIаме да социалистически мехкаш шоай доазол арахьарча гIулакхашта координаци еш хилар барти цхьоагIон йолаш хилар. Советски Союза духьалара, социалистически мехкашта духьала пропаганда США а цхьадолча кхыча мехкашка а пачхахьалкхен политика ракте хкоачаш айльй, чурбинена психологически тIема хьисапе йоаржаьй.

Укх тIеххьарча хана США дикка чIоагIъяьй Куба Республикана духьала еш йолча бирсача тIагIертамий кампани. ВIалла кIал лард йоаца бахьанаш а доахаш, цар цуна гонахьара кхокам чIоагIа ирбаьб, «кавательни акцеш» чаккйоахаргья яхаш гуччахьа кхерам тIатуъс. ВIашагIкхийттача Штатий правительство кхетадеш хила еза цу тайпара гIулакхаш бухсошаш сенга кхача тарлу.

Реакционни низаша къаьстта дегаондо ю Польски Халкъе Республикерча событеех. Чуреи арахьареи контрреволюци Польшера социалистически строй дIаяхха, цига буржуазни порядкаш юхаоттае, из социалистически содружествах дIакъоастае, цу тайпара дунен шолгIача тIемен тIом чакхбаьннача тIехьагIа дегIааьарен итогаш хувца хьажа гIерт. Из [illegible] дарлдоацар да!

Гуччахьа Iаьдала керте оттаргIа гIертар антисоциалистически низаш юхатоха Iоагия даьрхIа ба ВIашагIкхийттача Польски болхлой партена юкъера бараш, дукха къахьегамхой. Цу наькъа тIа польски коммунистий, бокъонца болча берригача патриотий оагIув массаза а бизза хьаллоацаргба вежарашхий долча мехкаша.

Дийнача, хадаргдоацача гонахьа йоайла дукъадена да социалистически содружества мехкаш. Уж гонаш чIоагIдар, социализм хьаьеченз лораечен айхха цхьана леладу гIулакхаш вежарашка долча бокъонца халкъий къаман хьаштаща санна, иштта интернациональни хьашташа а, массане юкъарча машара хьашташа из хьара да. Цхьанне а шеко ма хийла социалистически пачхахьалкхенаш шоашта карагIдаьна исторически хIаьаш лораде лаьрхIаш низ кхоачаш хиларах!

Новкъостий! Советски Союза массаза а хийттал ядерни тIом ца хилийта, машар лоаттабе йиш а аьнна.

Яхш я, нагахьа санна къоасам тIа дола дунен халкъашта юкъера деррига дешаш нийла новкъосталца а ца къестадеш, переговорий истола тIа къестадергхуле: нагахьа санна политически реализм амбицели авантюризмали котйоале; нагахьа санна дерригача лаьттан тIарча халкъаша тIемага кхувдача империализма низий тийшача балхаштен гIулакхаштен духьала, сихдаь хьадеш латта геразш социадайтар духьа, машар бальан долаш хьинарен хоадамболлаши къовсам лоаттабергхуле.

Вай — оптимисташ. БIубенна хьеж вай кхоанега. Вай оптимизмана ларде уал Советий Мехка низ бокъонна боазаш, машари социальни прогресси бахьан долаш лоаттабу къовсам лаьттан тIахьалха латташ, тешаме хийга мел долчунца цхьоагIо а йолаш лоаттабелга кхетадеш хилар Советски нах дог тийша ба 1917 шера дIаболабаь из къовсам коталонца чакхбаргболах!

III. ОКТЯБРА КАРАГIДАЬННАРАШ ЛОРАДАР — ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ГIУЛАКХ

Новкъостий! Вай машара тIехьа хиларах эггара чIоагIагIча тайпара теркам йоакхом е еш вай мехка оборона а. Цун кхерамале Iалашъяра, тIом ца хьайтара Iалаьмате чIоагIа фе хила деш. Низ а эш, цу тIа а дIаьнига боаца низ. Цу тайпара низа болаш я Советски Союз.

Вай машара гIулакхаш къаьгта хьахьокхаш я советски тIема доктрина. Цун чулоацам чакхбоал социализмана карагIдаьннараш, советски халкъа маьрша къахьегам, СССР суверенитети территоре бIарчали, вой доттагIийн цхьоагIонкхойн кхерамале лоранра декхарашца.

Советски тIема доктрина юхамаччахьа хетийта а гIерташ, малхбузехьарча политикашен стратегашен тIагIертта кхайкаду цо лерхIар «Юххьанца герзах воаккхаш ядерни хIама» тоха торо хилар, ядерни тIемал тIехьагIа дийна виса а кхьметтех котало яккха а торо хилар да яхаш.

Уж шоашкара хьадагалийна оапаш ба. ТIема доктрина лостам ше ма барра пачхьалкхен классови хьалахи цун политикахи тийша ба. Советски социалистически пачхахьалкхена дегIара гоама а агрессивни уйлаш. Цун арахьара политика — из я машара, халкъашта юкъерча доттагIален цхьана леладеча гIулакхийн политика. Цунгара хьабоагIаш ба вай тIема доктрина бокъонца бола оборонительни лостам.

«Юххьанца хIама тохара» концепци вайна хьатIайилла гIертилга цхьаккха корта боацаши пайдана доацари да. Вай массаза а хила а хиннад, да а да цу тайпарча концепцешта бIубенна духьала. Бокъонца цар авторашa, эггара чIоагIагIа уж хьаллоацараш да тIемага кхувдаш дола империализма гIоазараш, дунен халкъашта юкъера кхохкам тахан мехьара боахараш.

Советски Союзах лаьца аьлча, вай хьега къа, машар безаш йола вай предложенеш инициативаш е юххьанцара а, е моллагIа кхы тайпа а хIама ца техийтара, ядерни тIом ца хилийтара, из хилара кхерам ше дIабаккхара тIаерзаль я.

Законах боапаш а баь дIаоттабе беза ядерни тIом! Ишттa да ООН Генеральни Ассамблея эггара тIехьарча сессета эггара хьалха ядерни геро юкъе ца даккхара хьакъехьа Советски Союзо еннача предложене маIан.

Из предложени Iалаьмате чIоагIа раьза хинна тIайийсар дерригача дунен тIа. ХIаьта, нагахьа санна американски оагIоно из хьаллаьцалларе, лаьттан тIарча наха паргIатбаьнна доккха са доаккхаргдар, ше оккагIа хургдар ядерни доь ца хиларах бола тешам. Халахете а, ВIашагIкхийттача Штаташа хIана укх сахьате из даза да.

Дукха ха йоацаш «Правда» корреспондента хаттара жоп луш, новкъоста Л. И. Брежнева икка а белгалдаьккхир, «Ядерни тIема юкъера коталонца ше варгхиларга догдоалаш болабергбац из ше шийна теха вала лаьрхIачо мара. Лата воланнар мел боккха низ болаш вале а, ядерни тIом хьоабара цо моллагIа никъ хоржабале а, ше даьрхIар кхоачашдургдац цуна. хиланта а ца боалаш тIехьа хургба бекхам».

Коммунистически партен Советски пачхахьалкхени кулгалхочо хьаккайкаьча принципиальни позицена бокъонца ма хеттаря я вай тIема доктрина. ХIаьта, нагахьа санна Советски Союзо ший оборонни низ чIоагIдой а, масса а тIема кийчо йолаш ший Герзашцара Низаш лоаттадой а, цо из ду империализма агрессивни гIоазарий оагIонгахьара къайла ца кхухаш тIема кхерам тIатувсаш хиларах ше из даза ца йоаландаь.

Вай Герзашцара Низаш белгалда а да из болаш. Из шоай вIаи тIа цкъа лайна Iийнабац советски лаьттанна тIаккхоада лоархIабьраш. Советски халкъа вежарашха йолча социалистически пачхахьалкхений халкъий маьрша къахьегам лорабара, нагахьа санна эше, вай пайда эцарга беррига ваай низах. Цхьабакъда, Советий Мохк агрессе наькъа тIа цIаккха а этта а бац, оттарг а бац.

Из бокъонца хьдла хьахьекхад КПСС Программа тIа, Коммунистически партен съездий решенеши, закон а даь чIоагIIаьд СССР Конституце тIа. Цу хьакъехьа цкъа дийца IийнаваI новкъост Леонид Ильич Брежнев, партен пачхахьалкхени кхыбола кулгалхой.

Ишттa да бакъдар. Машарей халкъий кхерамзлен моастагIий хIама дац цун на духьала дакха. Цар низ ма кхоачал доацараш дуац «советски тIема кхерамах», цахаддаш Iех уж Советски Союзо «сов тIехбаьккха» бола шиЙ тIема низ. Малхбузе тIехьайинкар кхерам болаш этта дола гIулакх яхаш. Советски оагIоно хьалхе а аьнад цу хьакъехьа ала дезар, даттача гIулакхах дIакхета а беш.

Беррига бехктокхам кхета а беш, хьадха аьнна дIаьнига а чIоагIIдергда аз: Советски Союзен ВIашагIкхийттача Штатийн, хIаьта иштта Варшавски Договорен НАТО блокен стратегически ядерни герз, гаьна яхара низ юкъера бола ядерни средствашa, массазара герз башха цхьанне дукхагIен воккхан кIезигагIен доацаш цхьатарда.

Дукха дувцарах кIорлдадь «советски тIема кхерамах» дола доацараш духьал США гегемонистски уйлаш НАТО ю милитаристски кийчол къайла яхьа лаьрхIа леладеш хIама да. Царех пайда эца гIерт дунен халкъашта юкъерча общественносто советски машара инициативаша еш йола аллиши меттьара, кхерама, вIаши ца тешара, халкъашта юкъерча моастагIала хьалаш чIоагIдара.

Цу тайпарча хьало цIаккха а новкъостал даьдац машар чIоагIбара. Цунах даим шоашта йолча гIойленна лай ди ийбаьб нах боабу герзаш хьадерашка, тIемо бIаьхни берашца. ХIанз бIлаш бола дунен халкъашта юкъера политически атмосфера телхараш а бац царна юкъера баха йиш йолаш. Советски тIема низах кхер, духьал шоаш цунах шоай агрессивни планаш кхоачашъяра бодача наькъа тIа латта дIаьнкха йиш йоаца духьале лерхIаш хиларах. Царна я а я из бокъонца йола новкъарле. Амма лаьттарча машара-м вай низ — доккха беркат.

Новкъостий! Октябро якха коталонаш лораяр — дерригача халкъа гIулакх. Цу гIулакхе де лерхIараши цу даькъера декхараши шерра а къахьегамхой овлангарча хьашташта ма жимара да. Цунах лийрхIаб В. И. Ленина Советски пачхахьалкхен чIоагIIален цун лакхара обороноспособности, цун Герзашцарча Низий боккха низ дукхбула лакъаргбоаца хьаст.

ТIема халонаш тIалаьттача бирсача шерашка дукхача советски наха гойтача доаца долча турпала гIулакхаша дIагайтар деррига дунега: социалистически Даймохк лорабар шийх дала йиш йоаца, шиЙ цIийх лета гIулакх дола хьалхь эцалургдоацилга!

ХIаьта тIеерсаш хьалдеча маьршача денош а дерригача халкъа гIулакх долаш дус социалистически Даьхе лоралга. Берригача къахьегамхой низашца хьа а ю чIоагII а ю мехка обороноспособноста Герзашцарча Низий тIема чIоагIIала материальни кIийле, IалашIду эскари флоти массе оагIорахьара эргадаьха тоадира аьттув бола социально-политически духовнии хьалаш.

Советски Герзашцара Низаш — халкъа вахарах доалаш дола, цунах дIакъовстаде йиш йоаца дакъа. Эскарен Флотен мугIарашка шиЙ къонгаш ухийт халкъо церна тIадехк вай Конституце эггара сий долашагIа лоархIаш дола тIемахочун декхар цIена кхоачашделга. ХIаьта тIемахоша тешаме кхоачаш а ду из шоай декхар. Цар дIахоккхуь советски халкъа революционни тIемен турпала традицеш тIагIертта карадерзду хIанзарча хана герзи тIема техникен, лаккбу идейни физически кхетам.

Советски тIемахоех доалл халкъах доалла дика мел дар — цун хьаькъали таланти, патриотизм а, сахьетам а, къахьегам безар, денал хилар. Уж доазув доацаш тешаме ба Октябра гIулакха, шоай Даьхе бокъонца лорае могаргдолаш а цун паргIатон мукъален бахьан майраьа гойта кийча а ба. Цу морча наьх дилла а теша мегаргда!

Кхуш йоагIача тIехьенна кхетам луча, эскарен флотен аххайта церна ма эшшара бола нах кийбеча шоашкара доагIа дакъа, донкха дакъа лоац делаьо, школо, къахьегама коллективаша, Ленински комсомоло, ДОСААФ, кхыча общественни организацеша. ХIаьта парте лакха мах бу цар лоацача даькъа!

Мехка обороноспособность лакхъяра гIулакха деррига халкъо йоакко яр, коммунизм хьалъяра чуша машаре хьалаш IалашIдар массе оагIорахьара чулоацъ Коммунистически парте политико. ХIара денна цо тIема гIулакхашта, ТIема Низий вахараш балхах деча кулгало. Парти дилла а хинна хIана а я машар бахьан леррагIа къовсам лоаттабари моллагIа агрессор юхатоха хаддаза кийча хилари вIаьнгIкъоастаде йиш йоацаш хилара хьакъехьара ленински принцип ларде лувдаш. ЦIенна довзараш де безам бола нах дунен тIа мел болча хана, вай цхьа гIа я тIерадовргдац цу принципе!

Оборона даькъе советски халкъо хьега къа социалистически содружества дерригачи мехкий халкъий юкъарча къахьегама юкъедоа. Цар суверенитети кхерамзлен гешшаме лорабеш я Варшавски Договора Организаци.

Советски Союзон кхыча социалистически пачхахьалкхенашен чакхйоахача оборонни мероприятеЙ хьадда бола чулоацам дунен халкъашта юкъерча тIема-политически хьалага хьежже хул. Цо дIадех вайгара вай оборона эргалькха тоаяр. ХIаьта вай из да а ду. Амма советски наха эггара чIоагIагIа дага доахкараштен сатувсараштен чIоагIа тIатайна в халкъаша шоай материальни а духовни а рузкъаш хьабала цхьаккха а пайда боацаш тIема кийчонга дIаухийтилга а доацаш, машар чIоагIбар из ба кхоанега бола жийса никъ аьнна йола вай парте XXVI съезда вывод.

Социализма карагIдаьннараш лора а деш, Октябрьски революце хьайкаль дунен халкъашта юкъера гIулакхаш кердача тайпара леладера принцип тIагIертта хьал а лоацаш, вай лораду машара гIулакхи социальни прогресси. Цу сийлахь - доккхача гIулакха вай тешаме хургда дIахо йодача! хана а!

Новкъостий!

Вай мехка, вежарашха долча социализма мехкий бIаьхийча опыто тешаеш хьагойт керда общество толаме хьалъяра а лорара а хилийза даргдоацар, керттера дар Коммунистически парте кулгал дела хилар.

КПСС-о хьахьъале кулгалдарца советски наха дуаз вай социалистически Даьхен турпален дIадахар, сийдола таханара дар, сийрда кхоане. Партега цар кхайкаду шоай дегай эггара сийрдагIа дола дешаш, эггара кIоаргагIа йола уйлаш. Цох царна гу вай заман хьаьнъал, эхь-эздел, сий, шек ца боалаш цунна тIехьа болх Ленина наькъагIа, Октябра наькъагIа!

Сийлахь - доккхача Ленина хьакхеллача, революционни тIемай алан юкъе чIоагIъеннача вай парте сийленца кхоачашду болхлой класса, дерригача советски халкъа дегаьеча авангарда бехктокхаме декхар. Из я советски общества кулгалдара а лостам телара а низ, цун политически система тIум. КПСС деррига хIама чулоацача революционно-эргалон балха ларде улл даим дийна бола, массаза а дегIаьха хьехам — марксизм-ленинизм.

Халкъаца цхьоагIона тел партена Iаьмате боккха низ. Ленина дешашка диллача дукхача «къахьегамхошта бувзам оттабе, царна гарта яха, хIаьта царца дIа а харца чIоагIа я из» (ПСС, т. 41, оагI. 7). Низ ца кхобеш цунна гIулакх дарах вай парти боарам боацаш халкъа тешам бенна а дукха воаш а я. Къаман хьашта совгIа кхы тайпа цхьаккха а хьашташ дац коммунистий парте!

Советски Iаьдала шерашка вайна карагIа мел даьннар дебадар, вай хьаьмсара мохк кхы а бIаьхегIен хозагIен хилийтар — цунца гу Коммунистически партенех советски халкъаш шоай лакха патриотически а интернациональни а декхар.

Октябра сийрдача цIейха накъабоагIаш советски нах коммунистически партена, новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача цун ленински Центральни Комитета гонахьа кхы а айхагIа кхоталу. Кастта вай дездергда из ваь 75 шу доала ди. Халкъа долча гIулакха, коммунизман машари идеалаш котъяхара Леонида Ильича кIаьд ца луш. Iалаьмате беркате бу болх городийи юртийи къахьегамхошта, Эскарен Флотен бIухошта Даьхенна боарам боацаш чIоагIа гIулакх дара дегаш урхувттаду масал да.

Советски наьха сийлахьта патриотически гIулакхаша а карагIдувлараша а хьагойт уж Октябра Сийлахь - доккхача гIулакха мутIахьа хилар.

Октябра гIулакха мутIахьа хилар — из КПСС политика вахаре чакхъяккхара, социалистически экономика эффективность дIахо айяра тIатеIIа а кIаьд ца луш а къовсам лоаттабар, советски общества социально - политически а идейни а цхьоагIо ма могга чIоагIъяр.

Октябра гIулакха мутIахьа хилар — из социалистически содружества вежарашха вIаши цхьана леладу гIулакхаш, дунен коммунистически а болхлой а боламцара, къаман - кортамукъален къовсамцара интернационалистски солидарность цахаддаш кIоаргъяр а дегIаккхуаяр а.

Октябра гIулакха мутIахьа хилар — из чIоагIIа политически фе хилар, шиЙ Даьхе, социализмана карагIдаьннараш тешаме лораде кийча хилар, лаьттан тIа машар хилийтара тIехьа цахаддаш къовсам лоаттабар.

Октябра гIулакха тешаме хиларо советски халкъа Iалаьмате боккха низ лу. Цох латт коммунизм хьалъеча керда коталонаши толамаши дахара дард.

Новкъостий! 61 шу хьалха укх дийнахьа, Октябра 3 шу дизара хетальча торжественни заседане Владимир Ильича Ленина аьлар «коталонга айлуш латтача класса викалаш да вай» (ПСС, т. 42, оагI. 3). Вай социалистически Даьхен деррига истори, вай таханарча дено тешаш болийт Октябро оттадаь сийлахь-доккха лерхIараш кхоачашдергхиларах!

Яхь а яхийла тоа а йойла вай советски Даьхе — Ленина Даьхе, Октябра Даьхе!

Сийле хийла советски халкъа, турпала - халкъа, хIаме хьакхоллачун-халкъа!

Хоастам хилба Советски Союза Ленински Коммунистически парте — вай ерригa коталонаш яхара дегаш урхувттадеча, из вIаштIехьдоаккхачоа!

Сийле хийла Сийлахь-боккхача Октябра!

(Д. Ф. Устинова доклад дукхахаза дIаьхдаь тIоарой деташ юкъагIъьхар).

МАШИНАШЪЕРИЙ ДОШ ЧIОАГIА ДА

Нохч - ГIалгIай АССР езаьоккхача промышленноста предприятешта юкъе лоархIаме моттиг дIалоац вай мехка машинашъеча индустре эггара хьалхара ярех цаI йолча «Красный молот» заводо. Оаха арахеца продукци вай мехкал совгIа дуккхача доазол арахьарча мехкашка а дIаухьйт, хIаьта кертерча даькъе паччахьалкхен динала Знак тIалаттащ я из. Социалистически яхье массаза а хьалха латташ хьайоагIа тха коллектив, дукха кердадараш доаладу оаха тхоай балха юкъе, хадданза техк производства ресурсаш, гучайоах чура резерваш. Цу дерригие а вIаштIехьдалийтад Сийлахь-боккхача Октябра 64 шу дузача дезача цIейна сийленца накъаьдахка. Продукци йохкара итт бетта план 101,3 процент кхоачашъяьй заводa коллективо, хIаьта валови продукци арахецара план 100,3-и товарни продукци арахецара план 102,0-к процентага кхаьчай. ДIадахача 1980 шерага диллача 6 процент дуккагIа и ма.

Заводе шерра яьржача социалистически яхье хьалха латташ я А. Фролова кулгалду № 4 йола кузнечно-прессови цех, П. Садовников керте латта № 12 йола цех, Б. Пищанский керте латта № 14 йола болат лоаладу цех, кхыяраш.

Ер шу долалуш Ю. Куковиций керте латтача бригада коллективо заводa беррига болхлошка кхийкарал дир шхьайттилагIча пятилетка хьалхарча шера план 7-ча ноябрга кхоачашъе аьнна.

Тахан доккхал а деш оаха рапорт лу Даьхенна тха заводе алх бригада коллективо таханарча денга шера план йиза кхоачашъяь хилар. Царна юкъе болгала цIи яккха лоа сона массаза а хьалха латташ уих шера къахьийгача Н. Брызгунова, В. Наниова, А. Антонова кулгалдеча бригадий болхлой.

Шоай дехкараш шера плани кхоачашъяьй заводе 113 къахьегамхочо. Царна юкъе ба тха коллективе цIи хеза бола специалисташ О. Захаров, А. Уваров, А. Михайловский, А. Звигинцев, Н. Маркарьянц. ХIаьта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат, № 5 йолча цеха электросварщица Умалатова Сажа, 198,3 процент шера план кхоачаш а яь, хIанз ший къахьегама календара тIа 1982 шера январь бетта тIехкьарча денол чотах болх беш я. Цунга хьежжа дика къахьегаш бола мах дукха ба заводе.

Г. ВЕДЕНКО,
«Красный молот» заводa директор.

ТIЕХДИКА КЪАХЬЕГ

Сийлахь боккхача Октябра 64 шу дизара дина толамаш доихаш накъаенай «Грозэнергоремонт» яхача ремонтно - наладочни предприяте коллектив. Дерригача технико - экономически хьонхамий итт бетта план толамца кхоачашъяьй цо. «Грозэнерго» вежарашха йолча Дагестанен районий энергетически ТЭЦ-ашка энергетически оборудоване йиза капитальни ремонт ярь дукха балхаш даьд. Ер шу доладелча дена кхо трубогенератори шиъ гидротурбинек тоаяьй слесарий, котельщиккий турбинистийи бригадаша. Тоабаьча кхаь яьна «тIехдика» аьнна мах баьб.

Производство эрганкхара, къахьегама овсарле лакхьяра, аьшк кхоара йоча балха юкъе хьинаре декъа лаьцад производства новаторащ. Шу доладелча дена балха юкъейоалаьяьча дуккхача раципредложенеех баьнна пайда 21 эзар сома мабха ба. Социалистически яхье массаза а дика къахьегама толамаш дахарах кхаь квартале вIашта республикански Сийлен улга тIа яьккхай предприяте коллектив.

Цехашта, участкашта, бригадашта юкъе шерра яьржача социалистически яхье массаза а хьалха латташ ба «Нохч - ГIалгIай АССР сийлен энергетик» яха еза цIи лелаер Плешаков Юрий, Джабнаев Наиб, Нетреба Виктор, Тааев IаьIа, Цатуров Анатолий керте латта слесараш, Октябрьски революцен Къахьегама ЦIеча Байракхех орденаш лелаю аьшкапхьар Калашников Николай, электрэобмотчица Ягодкина Наталья, сварщик Гешетов Юрий, мастереш Бондаревский Юрийи Родионов Павели, кхыбараш.

Х. СУРУДЖАНЦ.

СССР 50 шу дизара цIерагIча химически заводе дина толамаш доахаш хьабоагIа № 32-111 йолча цеха «Б» смена мастер Л. А. Трушлякова керте латтача комсомольско - кагиркхой бригада доакъашхой. Мехкдаьтта техникум я ьккха заводе къахьета из йоалаенача хана пуй хьехамча я хинна дIааттар ший болх тIехдика бовзаш йола Чумина Нина Михайловна. ХIанз Л. А. Трушлякова ше а я хьехамча. Цо iомабеш ба къоча болхлой Т. И. Полищуки В. И. Семенован. Барт тайна коллектив цеха бригадашта юкъе хьалха латташ я.

СУРТА ТIА: Л. А. Трушлякова ший установкана юхе.

В. ШУМАРИНА сурт.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

ПАРТЕ ВЕТЕРАНАШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Къахьегамхошта коммунистически кхетам лучa дуккхача шерашка беркате болх барахи общественни вахаре хьинаре декъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла парте ветеранашта:

Иванова Ольга Алексеевнана — 1931 шера дена КПСС члена, пенсионерканa.

Корнеенко Клавдия Михайловнана — 1926 шера дена КПСС члена, пенсионеркана.

Касьянов Иван Емельяновича — 1927 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Ростунов Валентин Константиновича — 1930 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Корецкая Ксения Алексеевнана — 1927 шера дена КПСС члена, пенсионеркана.

Попов Прокопий Васильевича — 1928 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Урывская Евдокия Прокофьевнана — 1931 шера дена КПСС члена, пенсионеркана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1981 шу, 4 ноябрь.

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дуккхача шерашка цIена къахьегарахи къахьегаме карагIдаьлларий хам бина СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ

Электромеханически заводе гIолла:

Вазарова Маймана — малярa.

Дохмукаева Амината — сверловщицана.

Зарницкий Владимир Парфентьевича — электросварщика.

Тюшкевич Любовь Васильевнана — канцелярe заведующена.

Черков Василий Марковича — йоккхагIйолча мастера.

№ 94 йолча берий яслешка гIолла:

Токарева Александра Андреевнана — воспитателa.

Къулбаседа - Кавказски магистральни мехкдаьтта проводий управлене гIолла:

Ключникова Прасковья Филипповнана — товарни оператора.

Петрова Клавдия Дмитриевнана — инженера.

Городской санитарно-эпидемиологически станце гIолла:

Иванова Анна Павловнана — лаборанта.

«СевКавНИПИнефть» яхача институте гIолла:

Енин Александр Дмитриевича — фрезеровщика.

Фоменко Геннадий Ильича — отдела начальника.

Черванев Василий Степановича — фотографа.

НГIАССР яхача промышленноста министерства маьхкакомбинате гIолла:

Ахмадов Махьмуда — экспедитора.

Исаков Хижане — болхлочоа.

Идигова Дараш Ватаевнана — пенсионеркана.

Попова Анастасия Ананьевнана — уборщицана.

Кагирова Зарана — пенсионеркана.

Торшхоева Иде Хьалимата — смазчицана.

Торшхоева ИбрахIима Залитхана — пенсионеркана.

Тарамова Манаша — весовщицана.

Рожкова Мария Павловнана — хьехочоа.

Черешнина Лидия Александровнана — кочегара.

Чумакова Хадижана — пекара.

№ 18 йолча юкъерча школе гIолла:

Кормановская Нина Павловнана — пенсионеркана.

Грозный станце гIолла:

Конева Ольга Сергеевнана — оператора.

Никитина Мария Андреевнана — йоккхагIйолча оператора.

№ 2 йолча городской больнице гIолла:

Баласанова Маргарита Ивановнана — отделене заведующена.

Житанова Екатерина Яковлевнана — лаборанта.

Лукина Валентина Николаевнана — медсестрана.

Тюрина Ираида Михайловнана — лора.

«Грознефть» яхача объединене технологически транспорта Октябрьски управлене гIолла:

Вахаровский Александр Митрофановича — машиниста.

Горшков Борис Дмитриевича — тракториста.

Кузьмин Федор Федоровича — машиниста.

Мальков Геннадий Степановича — машиниста.

Попова Мария Павловнана — маляра.

Рухлина Фаина Анатольевнана — диспетчера.

Сикорская Валентина Сергеевнана — штукатура.

Сайханов Мажида — диспетчера.

Электроремонтни заводе гIолла:

Чус Анна Михайловнана — контролера.

№ 34 йолча юкъерча школе гIолла:

Суворова Роза Бакиевнана — хьехархочоа.

Бытовой гIулакхаш деча комбинате гIолла:

Андреева Роза Евдокимовнана — болхлочоа.

Грозный станце локомотивни депо гIолла:

Арсханов Яндархана Абдул-Рашида — машиниста помощника.

Бараненко Людмила Михайловнана — комплектовщицана.

Бронников Иван Ефимовича — пенсионера.

Гуженкова Антонина Александровнана — пенсионеркана.

Григорьева Валентина Федоровнана — техника.

Гомаюнов Василий Ефимовича — машиниста.

Дильдина Надежда Александровнана — швеяна.

Иванов Михаил Николаевича — слесара.

Кожедникова Галина Петровнана — нормировщица.

Крупнов Иван Алексеевича — машиниста.

Колесниченко Анатолий Дмитриевича — пенсионера.

Кондратьев Венедикт Петровича — пенсионера.

Кузьмин Юрий Павловича — моториста.

Константинов Георгий Николаевича — бригадира.

Кирсанов Георгий Михайловича — пенсионера.

Касьянов Иван Федоровича — пенсионера.

Мартынова Елена Ивановнана — пенсионеркана.

Мушкетова Евгения Ивановнана — пенсионеркана.

Незнамов Виктор Кузьмича — пенсионера.

Прудников Николай Федоровича — пенсионера.

Пыжов Степан Федоровича — пенсионера.

Руденко Алексей Васильевича — пенсионера.

Сидельников Михаил Ивановича — пенсионера.

Сухоруков Олег Потаповича — пенсионера.

Сергиенко Михаил Георгиевича — пенсионера.

Форис Трофим Игнатьевича — пенсионера.

Черников Борис Исаевича — пенсионера.

Челидзе Николай Кузьмича — машиниста.

Юдин Павел Афанасьевича — пенсионера.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ

Мукъ ихкъера автотранспорте «Грозненски производствени объединене» гIолла:

Амадаева Зулай Алиевнана — уборщицана.

Бабиев Александр Сергеевича — пенсионера.

Канайчев Иван Филипповича — пенсионера.

Карамалиев Артем Аветовича — водителa.

Мельконов Герасим Аресовича — кузнеца.

Макарова Ольга Григорьевнана — обойщица.

Петросянц Георгий Мирзычевича — водителa.

Сизов Алексей Алексеевича — пенсионера.

Токарев Георгий Ивановича — ошиновщика.

Хлевицкая Мария Петровнана — кочегара.

Щербинин Сергей Михайловича — водителa.

«Югмонтажавтоматика» яхача треста специальни управлене гIолла:

Тюрин Александр Григорьевича — газосварщика.

Филатова Раиса Ивановнана — керттерча бухгалтера.

«Грознефть» яхача объединене технологически транспорта Грозненски управлене гIолла:

Сабдулаев Хамид Махмудовича — водителa.

Анисимова Мария Петровнана — хьехочоа.

№ 45 йолча юкъерча школе гIолла:

Решетов Петр Степановича — преподавателa.

«Грознефть» яхача объединене бурилана конторе гIолла:

Барышева Мария Григорьевнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене СМУ-4 гIолла:

Куцкий Николай Вениаминовича — болхлочоа.

Казакова Анфиса Ивановнана — пенсионеркана.

Пономарева Мария Максимовнана — пенсионеркана.

Семченок Софья Азольфовнана — болхлочоа.

Фирсова Прасковья Петровнана — пенсионеркана.

Шацкова Анна Степановнана — пенсионеркана.

Алтаев Исмаила — грузчика.

Виденская Вера Поликарповнана — инженера.

«Электроприбор» яхача заводе гIолла:

Дашаев Пашу Дашаевича — грузчика.

Казанцева Евдокия Михайловнана — маляра.

Кулаков Петр Андреевича — мастера.

Кузьмина Вера Алексеевнана — пенсионеркана.

Косова Мария Михайловнана — пенсионеркана.

Мельникова Екатерина Трофимовнана — пенсионеркана.

Пономарев Леонид Николаевича — инженера.

Попов Иван Федоровича — инженера.

Садовников Михаил Яковлевича — слесара.

Хакимов Мовлады Боровича — стропальщика.

Хорин Александр Сергеевича — ГО штаба начальника.

Шевчук Петр Филипповича — сверловщика.

Шевченко Вера Ефимовнана — шлифовщицана.

Шеховцова Нина Иосифовнана — нормировщицана.

Якушко Анна Александровнана — пенсионеркана.

Ремонтно - механически заводе гIолла:

Краснов Михаил Федоровича — контролера.

Кады Антон Григорьевича — пенсионера.

№ 7 йолча треста МУС автобазe гIолла:

Кудрявцев Иван Петровича — пенсионера.

«Трансмаш» заводе гIолла:

Кузнецова Надежда Семеновнана — йоккхагIйолча кладовщика.

Солтуханова Саимат Кепиевнана — пенсионеркана.

Сенчукин Леонид Михайловича — пенсионера.

Сополовская Екатерина Яковлевнана — пенсионеркана.

Эдельханова Хармет Салихановнана — пенсионеркана.

«Союзавтоматстром» яхача ВНПО опытно-экспериментальни заводе гIолла:

Карасева Валентина Михайловнана — гальваника.

Краснова Лидия Серафимовнана — гальваника.

«Грознефтегаз» мехкдаьтта газови управлене гIолла:

Бровченко Надежда Павловнана — машиниста.

Волгин Иван Ивановича — слесара.

Ильина Матрена Ивановнана — керттерча бухгалтера заместителa.

Костунова Любовь Ивановнана — инженер - технологa.

Коваленко Василий Ивановича — мастера.

Мельникова Галина Прохоровнана — пенсионеркана.

Сиьковская Валентина Степановнана — оператора.

Симонов Николай Степановича — пенсионера.

Федотов Николай Николаевича — оператора.

Юсенков Олег Павловича — слесара.

Ярославская Валентина Александровнана — пенсионеркана.

«Ростекстильторг» яхача торгови базе гIолла:

Вязникова Нина Станиславна — керттерча бухгалтера заместителa.

«Грознефть» яхача объединене технологически транспорта Старогрозненски управлене гIолла:

Антонова Галина Евстафьевнана — уборщицана.

Бугаева Анна Савельевнана — болхлочоа.

Даниленко Иван Петровича — тракториста.

Колесниченко Владимир Ивановича — машиниста.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1981 шу, 30 октябрь.

ДОЗЗОЛ ДЕХЬАРА

ЙIАЬХХАЧА ХАНА ЙОЛА ПЕРСПЕКТИВА

«Советски Союзи Швецийи — вIаши юкъера лоалахой, — йоах сога Бенгт Андерса. — ДIатIахьажал карта тIа: вай вIашагIкъоастадаьд духьал цхьан Балтийски фордо. Нхьметтел мовтьаш дIа-юха кхахьара дола маькъаш лоаца хиларо а тешад ду вай мехкашта юкъера торговли шеръе езиш хилара. «Статсферетаг интернешнл» яхача Швеце паччахьалкхен промышленноста дунен халкъашта юкъерча подразделене правлене вокало Бенгт Андерса аьнар каст-касти хоаш да мехка хIама лелалуча дунен кхыча викалашца къамаьл деш а.

Цу тайпара дола хIама лелалуча гIозарашта хетараш бокъонца чIоагIдир вай паччахьалкхенашта юкъера гIулакхаш дIахо дегIадоаладаргахьа керда гIа баккхар шина ча экономически Iилматохкамен даькъе цхьана гIулакхаш лелалуш йолча правительствашта юкъерча советско-шведски комиссе 10-ча сессе. Стокгольме кулгаш яздир Советски Союзи Шведи экономически, промышленни, Iилма-технически даькъе цхьана гIулакхаш лелалуш каррча итт шера дегIадоаладе лаьрхIача йIаьххача хана йолча программина. Цунна кулгаш яздир СССР-ен Швецен делегаценга керте лаьттача СССР арахьарче торговле министра хьалхарча заместителa Ю. Л. Брежневи Швеце промышленноста министра Н. Ослингеи.

Шеко йоацаш, хьалхарьяр я сайна, нийсхони шинна а оагIонна пайдана хиларен принципий кIийлон тIа Советски Союзон Швецен цхьана гIулакхаш лелалуш дIахо планагIа дегIаахара йола чIоагIа платформа хургья кердача йIаьххача ханнарча программах. Цо, ше къамаьл деш советски делегаце кулгалхочо аьхача бесса, торговле гом шербу, хIаьта товарооборот алсамъяьккха ца Iеш, экономически технически даькъе цхьана гIулакхаш леладелга шер а ду. Программах гуш дола СССР-и Швецийи шаккха а 1990 шу тIакхоачаш вIаши юкъера товарооборот шоза совъяккха гIерташ хилар чIоагIа раьза хинна тIайнсал шведски хIама лелалуш долча гIозараша.

Тайп-тайпара йола предприятеш советски заказаш кхоачашдеш я хIанз. ХIаьта Швеце экономике цахаддаш кризиски явленеш латтача хьалашка из чIоагIа лоархIаме а да болх беш бола нах кIезиг ца балийтарал производствага ритмично болх байтарал. Лоаман-шахтий оборудовани «Атлас Копко» яхача фирмо лоаттаю СССР-а, мукх ца яа вIашагIкхийтта турбаш — «Фагерштатон» «Уддехолмерн». Йолга тIарча электрометаллургически комбината — АСЕА. Берий яхачан, цIилсторгии, висколни целлюлоза, искусствени жамараш дара, дуккхача кхыча продукцешта эшача оборудоване доккхий заказаш да Шведе дIанийсдаь.

Ший аргIанна Советски Союзо лоаттаю шведски экономикана эшаш йола станокаш, металлургически а пхьоален-прессови оборудовани, мехкдаьттен маьхкдаьтта продукташ, инструменташ, кхерий кIор, легировании металлаш, кхыдола товараш. Дуккхача шведски фирмаша, цу даькъе эггара йоккхагIа йолча промышленни предприятешен концернашен а, лелаьу советски арахьарча торговли организацешца чIоагIа гIулакхаш. ТIа-тIа дикагIа вIаштIехьдулаш латт дуккагIча фирмашца торговли хинна ца Iеш, Iилма-технически даькъе а цхьана гIулакхаш леладелга. Масала, «Стандвино» — чIоагIача сплавий производства даькъерча дунен тIа хьалхле лелаеча предприятеех цхьанне — СССР чIоагIача сплава инструментий завода оборудоване яйта ца Iеш, станокий конструкци оттаеча дакъа а лоац.

ТIехкьарча итт шера Советски Союзен Швеценен юкъера товарооборот кхоза совгIа тIакхийттай. Амма шинна а оагIоно кхетаду, шведски арахьарча торговле СССР лоаца даькъ, советски арахьарча торговли обороте Швеце лоацар а сайна, хIанз а доккха ца хилар а хIаьта из рынкай потенциальни торонашка, Iилма-технически дегIаяра боарамга, шинна а мехка промышленни потенциалашка хьежжа ца хилар а.

ТIа-тIа дукхагIа хулаш латт алхха шоай изделеш йохка лаьрхIа йола цхьан оагIорахьара орментацера «шинна а оагIорахьа болам бола улица» хила езаш йолча торговлена зене хилар кхетадеш бола Швеце хIама лелалуча гIозарий викалаш. «Шведски предпринимателяша цкъаза бокъонца кхетадаир Советски Союзацара шинна а оагIонна пайдана йола баланс нийса дола торгово-экономически гIулакхаш дегIадоаладара мел лоархIаме да», — аьлар сога цхьана гIулакхаш лелаьдара керда формаши тайпаши, цу даькъе компенсационни кIийлен тIара сделкаш а дегIаккувлар лоархIаме хилар кертах доахаш Бенгт Андерса.

Советски Союзаца кердача формагIа цхьана гIулакхаш леладелга дегIадоаладар мел пайдана да дика кхетадеча шведски предприятеех цаI я «Джонит гролерс лимитед». Цу торговли концерно доxк малхбузехьарча рынкашка советски немаша лийца чкъаьрий, царех хийца упоковочни материалаш, чкъаьрий аьвцен кхыолен оборудовани а лоаттаеш. ТIехкьарча пхе шера иттазза дегIаенай концерна оборот. Цу оборота кхаь даькъах ши дакъа социалистически мехкашца, эггара хьалха Советски Союзаца цхьана гIулакхаш лелададаца дувладенна да.

— Тха бIарг социалистически мехкий, цу даькъе Советски Союза а чкъаьрий лувцачa кемашта тIаоттара бахьан чоалхане ларxIа йиш йолаш дац; уж хIанзарча хано дIадехараш дукхагIа доаккаш а эффективни а да, — йоах концерна кулгалхочо Нильс Вергордена. — Шоашца аь соглашенеш пунктуально кхоачашъеш йола тешаме партнераш я советски арахьарча торговле организацеш. Сона хетачох, тIехдика перспектива йолаш я Советски Союзацара торговли. Шведски фирмашта хIанз уйх саьхьате кхоачам боллаш пайда ца яйбеш йола дIахо дегIаахара дика потенциал йоалл советски рынках. Хой хьона, — тIатох цо. — ВIашагIкхийттача Штаташка тхоах цкъаза «эрсий предприяти» оалилга. Амма, сона хеташ-м, дукхьал хьагаш ба уж тха селла эффективни йолча торговли партнерах.

Малхбузен пресе хIеанга доадаьаш типографски басари каьхати «советски промышленность тIехьайиса» я яхаш дувцаш. Советски технинаца гIулакх хила дийзача шведски предпринимателаша чIоагIа харцду уж шоашиера дага а лувцаш дувцаш дара. «СКФ» яхача дерригача дунен тIа я йовзаш йолча концерно, масала, лакха мах бу ше Советски Союзагара ийцача электрошлакови переплав еча лишна. Концерна представителa заявленех, цу пишках пайда нийбаро йиш хилийтай «СКФ» ший конкурентел хьалхагIа геттара дикагIа маркех дола болат арахеца доладе.

...Англарки тайпара йола паргIата здания я гонахьа корсами дийзий а итIиш. Ункхаза улл советски металлообрабатывающи станокаш, цу даькъе программни управлени ярaш а, хIаьта яшта «обрабатывающи центра» тайпара йола дукха операцеш ю станокаш а йохкарал арендагIа дIателарах специализаци ел йола «Профила» яха фирма. Фирма директор Карл-Эрик Чиннемар лочкъадеш вац лелача гIулакха ше раьза хилар:

— Швеце станокий рынке кхаза конкуренци латт, — йоах цо. — Цхьабаькъа тха конкурентий оборот шера 10 — 15 процент дикагIа ухача хана, тха фирмо шоза дукхагIа ехнай уж тIехкьарча шин шера. Шведски рынке хIалазле оаха еха ерригa советски станокаш икo заар гаргга я. Цар репутаци во а яц. Тха клиенташ заарийл совгIа ба хIанз. Станокаш йохкеш йолча пунктий сеть шеръеш я хIанз «Профила». ЧIоагIа раьза а волаш балгалдовиx ая, — тIатох Чиннемара ше дийцачох, — советски станокий технически дикаг меттел, цар офармлени а, вешта аьлча дизайн, дикка тоаль хилар. Масала, ераш я Ивановски станокаш еча объединене станокаш, шоай тIерча оформлене дизлача хIамма а эшашагIа яц малхбузехьарча дикагIа йолча образецел. ХIаьта из чIоагIа лоархIаме да чIоагIа конкуренци латтача хьалашка.

Кховчам хинна ба «Профиле» Москвин, Горьке, Рязана заводашкара ухача станокех а. ДагадоххарагIа аьлча, «Профила» СССР эггара йоккхагIа йолча шведски торговли партнерех цаI йолча «Альфа — Лаваль» яхача компане йоI лоаркIаш йола фирма я «Альфа—Лаваль» ехнай вай мехкага шурийи дулкен промышленноста йола массехк комплекси заводаш.

Дуккхача шведски фирмай гаьннача хана дена хьайоагIа традици я Советски Союза цхьана гIулакхаш лелалар, из хьахинад Советски Iалала хьалхарча шерашка. Торговли Iилма-технически бувзамаш дегIаахар шинна а оагIонна пайдана да, гIо ду вай мехкий халкъашта доттагIий бувзамаш чIоагIдаларан уж вIаши гаргадахарах.

Сергей ВОЛОКИТИН,
АПН соб. корр.
Стокгольм.

Апартеида системана духьала бараш лувцаш чубехь Преторе расистски режимо. «Тайм» яхача американски журнала тIарча сурта тIа: ЮАР столице расистски режима духьаларча болама чуйоагIаш я аьнна дегабуам а баь полицейскеша лоацаш латта кхалсаг.

ТАСС фотохроника.

ЦIЕЙ ДЕЗДЕШ Я НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕ

7 ноябре Грозне хинна къахьегамхой демонстраци

ГIоза беркат даьшш кхаьчай укх шерара гуйра Нохч-ГIалгIайчене. Дикача къахьегама толамашца дезду цун къахьегамхоша Сийлахь-боккхача Октябра 64 шу дизара цIей.

Ер цIей вай дезду КПСС XXVI съезда решенеш, цхьайтталагIча пятилетка хьалхара шу толаме чакхдаккхара тIатеIIа къа а хьегаш. Толаме кхоачашъяьй республика промышленноста болхлоша пятилетка хьалхарча итт бетта задани. Юртбоахама къахьегамхоша а тIехкхоачашъяьй ялат, баьцдаьраш, сом, хьайбай продукци яккхара а из паччахьалкхенга йохкара а планаш. Пятилетка заданеш тIехьа-тIайоагIача хана кхоачаш-ъяра тешшаме лард еллай.

Цудухьа дегаш гIоадаьнна накъабаьхкаб уж Октябра 64 шу дизара шоай эггара хьамсарагIа долча цIейна.

IалаьмаIте хоза денад да. Сийрда хьежаш ба малх.

Хоза кийчъяь я город Грозне эггара керттера, сийлахь-боккхача баьча — В. И. Ленина цIи лелаю майда. Декъа, сеха уккхоа хьалтеха довхк «Сийле хийла КПССIь». «Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой, Хьинаречa къахьегамца белгалйоаккхаргъел вай цхьайтталагIа пятилеткаI» яхен кхыдолен лозунгаш.

Итт сахьат доаллаш ека йолалу Советски Союза Гимн. Трибуна тIа бовл Нохч-ГIалгIай АССР кулгалхой — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь, КПСС ЦК член А. В. Власов, КПСС обкома шоллагIа секретарь Л. Д. Магомадов, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатель М. А. Керимов, парте, къахьегама, тIема ветеранаш, производстве хьалхалаттараш.

Хоза кийчъяьча майда тIа бовл грозненски гарнизона бIухой. Нийсача мугIарашца чакхъювл салтий колоннаш.

Гарнизона бIухошта тIехьа баьча цIи лелаю майда сийрдайоаккхаш гучабовл город Грозне хьалхе лелаеча предприятеш. ЦIе байракхаш ирхъаш боагIараш. Царна тIехьа майда тIа ба парте, къахьегама, тIема ветеранаш. «Моаршал хийла парте а, къахьегама, а, тIема а ветеранашна!», яха дешаш хьахоз трибуна тIара.

Цул тIехьагIа Ленина цIерагIча майда тIа довл № 47 йолча юкъерча школера цхьоалагIча классий береш. Трибуна тIа латтача республика кулгалхошта цар дIалу зизай букеташ. Майда тIа бовл дешархой, трибуна хьалхашца дIанийсбенна цар хьадир «Дуненна машер!» яха дешаш.

Хоза кийчъяь, локхаш оркестр а йолаш йоагIа профессионально-техническа училищай колонна. КургболIча болхлой бе доаккхача лозунгаша, транспаранташа тешал ду кхоъа тIехье партена. Даьхенна, шоай даьй сийлен гIуланхашта мутIахьа хилара, дешара, къахьегама, спорта, кхы мел долча дикача гIуланхашта уж тIакхуеш хилара. Трибуна тIера хьахоз «ДIайха моаршал да болхлой класса къоночa резерваI» — яха дешаш. ЧIоагIа «Ура!» аьле жоп лу цу дешашта хатирхоша.

Шерра гIа боахаш, эррига майда дIалаьца йоагIа Октябра сийна лоаттаеча яхье республика районашта юкъе хьалхара моттиг яьккха нарагIаларца город Грозне къахьегамхой демонстраци дIайолае боьзо ешна йоза Старопромысловски района колонна. Промышленни продукци йохкара план 101,2 процент кхоачаш а еш планал совгIа 1,6 миллион сома маьхка из паччахьалкхенга дIаелар цо.

1983 шера дезткъеи итт шу дузареда республике эггара хьалха промышленни хьисапе мехкдаьтта даккха доладаьча хана денз. ХIаьта хьалхарча скважина кIеж техай цу района доазон тIа. Цу юкъа Даьхенна бIаьш миллионаш тоннаш «Iаьржа дошув» деннад Нохч-ГIалгIай мехкдаьттахошa. ХIаьта старопромысловщаша хьалха сайна хIанз а цунна дикке дакъа юкъехкухьаш ба. Цар республика кхыча мехкдаьттахошца цхьана чIоагIа къахьег лаьттан ченашкара шоаш доаккхаш дола IалаьмаIте боккхийча маьхера бервт кхы лаьгI ца далийтара.

Района къахьегама коллективнашта хьалха боагIа мехкдаьтта доахараш, бурувдеттараш. Цар хIанале кхоачашъяьй карарча шера заданеш, лийрхIачул совгIа даьккха мехкдаьтта 20,4 эзар тоннега, газ — 25 миллион кубически метрга дIаккаьчай. Уж толамаш доахилга дукххача даьхе «Старогрознефть» НГДУ, бурув тохара балхий Грозненски управлене, «Грознефтегаз» НГУ коллективаех тийша хиннад.

ХIаьта райони паччахьалкхен хьалхашкара шийна декхар кхоачашдеча эггара боккхагIа бола къахьегама мул баьнихараш бувцаш ца хьоавича варгаш Старогрозненски УБР бурувдеттар А. И. Бураков, «Октябрьнефть» НГДУ оператор В. П. Лабазин, «Старогрознефть» НГДУ слесарь В. И. Колпиков, «Трансмаш» завода слесарь А. Я. Динаев, «Электроприбор» завода фрезеровщик Ю. В. Касьянов, Грозненски технологически транспорта водитель Б. М. Курбанов, «Грозтрубопроводстрой» треста механизаце управлене бетонщица П. В. Сатуева, дукха кхыбараш.

Трибуна тIара Октябрьски цIейца даькъала бувц «Электроприбор» завода къахьегамхой. Хоза товш кийчъяь я цар коллектива колонна.

Района къахьегамхой хIанз кийчо е болийеннаб НГIАССР хьаль 60 шу дизарая Нохч-ГIалгIайче шийлоIамагIа Россена юкъеяха 200 шу дизарам юбилейшта баха ма боттIара накъабахара. Цох лаьца дукха транспаранташ, лозунгаш бе доахнаш ба цIей дезде баьхка цхьабола къахьегамхой.

В. Н. Ленина майдан тIа гIолла хьалхарчириш цхьаннена тIехьа шоллагIъяр йолеш чакхъювл районий а республиканий а яхьашка дика мяларца белгалъяьнна йола Ташкалински технологически транспорта управлене, «Союзавтоматстром» НПО опытно-экспериментальни завода, экспериментально-механически завода, «Промгеофизика» СКГБ коллективаш.

Хьалха цIаккха ца йиьххача коталонга кхача кергIдаьннад «Грозтрубопроводстрой» треста гIишлошъерий.

Шоай къаман духар дийха, иллеш доахаш, халхараш дей трибунана хьалхашка гIолла Iочакхбовл болгарски гIишлошъерий группацара гIишлошъераш.

Ерриге майда сийрдайоаккх Ленина цIи лелеча района къахьегамхоша. Промышленноста, гIишлошъяра, транспорта, бунама, торговлен-бытовой гIуланкаш дечен предприятешa 1981 шера итт бетта толамаш доахаш къахьегар бахьан долаш республикански яхье шоллагIа моттиг яккха аьттув баьлар района.

Майдан тIа дек «Хоастам хилба турпала болхлой классаI» яха дешаш. «УраI» «УраI» аьле юха жоп лу демонстранташа.

Хьалха санна кIанзарча цIейка а доккхий хIамаш нарагIдаьнна накъенай Октябрьски революце орден лелаю «Красный молот» завода коллектив. Республике эггара хьалхарчарца «Шера ладанеш 7 ноябрь тIаотташ кхоачашъергаьа» яха почин хьаллаьцар цу предприяте участкай, бригадай коллективаша, къаьст-къаьсттача болхлоша. Цу яхьах доккха беркат даьлар. Ялх бригада коллективо хIанзале рапорташ деннад шоай шера заданеш лоархIабарах. Царна юкъе я цхьоалагIча цехера А. В. Антонов кулгаIду болат доаладерий, йиьлагIча цехера В. С. Аплотовский, В. М. Наиев, В. С. Щербинин, П. С. Емельянцев нерте латта аьшкахьарий бригадаш. ТIадоагIача шера чотах къахьегаш ва заводера 115 болхло. Уж ба токараш В. В. Карпушкин, С. Ахматханов, Н. К. Перов, слесарь Ю. А. Викоров, котельщик С. А. Станишевский, кхыбараш.

ЦIей дезде баьхкачар дукхачар бе доахи КПСС ЦК Политбюро, Советски правительства члений сурташ, Ленин, Коммунистически парти, Советий мехка сий дола болхлой класс, халкъий доттагIал хестадеш дола лозунгаш, транспаранташ. Цар Даьхенна цIаькта а тешам белар шоаш КПСС XXVI съезда исторически решенеш кхоачашъяра тIаIергта къовсам лоаттабергхиларах.

Мехка а республика а халкъа боахам, культура, халкъа образовани, Iилма деIIадоалидеча хьинаре дакъа лоацаш я Нохч-ГIалгIайчен интеллигенци а. Из хестаеш, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара кхы а хьинарегIа къахьега тIахьехаш дола дешаш дек майдан тIа. Цу хана майдан тIа гIолла чакхбовла болалу яьхка уназцIено лораеча, культура, Iилман, лаккерча а юкъерча а дешара заведенеш болхлой, дешархой.

Района къахьегама коллективий дукхача колоннашта тIаеIолла дIахьежача гуш да вей парти ше хьалхьа хана деза чакхъяьхача ерригача съездашка тIаийьча корттерча решеней лоацача чулоацамах дувцаш дола плакаташ. Цар ваьна цIаьнта а дагабохийт болхлой класса авангард, советски общественна вулгалду керттера низ ше хиларах тарра Коммунистически парте цу ерригача этапашка социализма паччахьалкхе хьаеш, чIоагIъеш, деIIадоалаеш хьабена турпала никъ. ХIаьта из мел беркате хиниб хара кхоачам ба таханарча демонстрацега хьежача а.

Трибуна тIа латтачир октяборьски моршал лу М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института студенташка, преподавателашка. Цу вуза инженераш толаме болх беш ба республике санна вай мехка дукхача областашка а доазол арахьа а.

Еррига майда сийрдайоаккх Л. Н. Толстойн цIерагIча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета колонна. Шоаш тIехдика дешаргхиларах, профессеш дика караерзаергхиларах, боккхагIчар революционни, тIема, къахьегама традицеш яIаьхегIа ергхиларах дувцаш дола дукха тешалаш даьхьа.

Октябра цIи сийлелца лелаеш я Нохч-ГIалгIайчен столицерча — Грознерча районех цаI. ЦIе байракхаш, лозунгаш, транспаранташ, партен правительствах кулгалхой портретaш дахьаш боагIа Сийлахь-боккхача Октябра цIейна сийленца накъабаьхна бола цу района къахьегамхой. «Сийле хийла Советски Союза Коммунистически партеI», «Даькъала хилда Сийлахь-боккхача Октябра цIейI» яхача дIайхача дег тIара доагIача дешашца тIаац трибуне латтараша демонстраце дакъа лоацаш бола района къахьегамхой.

Къаьстта дика къахьегама совгIат кийчдаьд таханарча дезача денна «Промавтоматика» Iилман-производственни объединене а цунна чуйоагIача Грозненски опытни завода а болхлоша. Республикерча промышленни предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье дIабахача итт бетта итогаш йича хьалхара моттиг а хьоажеш, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома вIарара-кара тела ЦIе байрах еннай царна.

Сийлахь-боккхача Октябра 64 шу дузача денга кхачалехьа цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера план кхоачашъяьй Октябрьски районерча бархI цехеи участкаш, 28 бригадаш сиенах коллективаша, 850 болхлочо.

«Сийле хийла социалистически яхье хьалхалаттарнаI» яхача дешашца тIаац трибуне латтарашa Ленина цIерагIча майде кхаьча бола «Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завода болхлой, инженерно-технически болхлой. гIулакхера ях. ЦIеча байракхилгашца, лозунгашца, транспаранташа ена дика кийчъенна я цар колонна. Шоаш Октябра цIейна кийчдаь совгIаташ гойтеш дола рапорташ да парта. Ер шу доладелча дена планах лаьрхIачул совгIа цар арахийцай 75 эзар совгIча сома маьха тайп-тайпара продукци.

Октябра цIея сийна яьржача социалистически яхье башха-дика толамаш а даьха района къахьегамхоша доккхалдеш бола бIаьш производственникаш ба таханара ди дего чIоагIа тоам хинна деадеш. Царех ба локомотивни депо машинисташ В. Н. Селеджнев, Л. А. Дементьев, текстильно-галантерейни объединене хIамин терг С. Б. Катаева, Грозненски машиналька станце воездаш вIашагIъехнараш В. А. Шрамко, О. Магомадов, вагонни депо электросварщик Г. П. Шульга, слесараш С. Л. Юдин, П. И. Вахтин, гIишлонхон П. И. Лавренов, А. И. Голубенцов, кхы дукха бареш а.

ЛаьгIо хьенхача мико цIе байракхилгаш лестеш, дегаш гIоздаьнна болаш Ленина цIерагIча майде гIолла чанхбоал Октябра цIей дездеш бола цул цIерагIча районa къахьегамхой. Царна юкъе я электромеханически завода, Нохч-ГIалгIай химически завода, маьхк еча комбината «Чечингазстрой» треста «Севкавнефтегазпровод» объединене, «Трубопроводстрой» треста СМУ-7, кхыча предприятей, организацей коллективаш.

ХьатIадоагIача шера дезду вай Нохч-ГIалгIайчен 60 шу дизари шоай лоIамах нохчийн гIалгIайн халкъаш Россена юкъедаха 200 шу дизари. Цу дезача деношта хетта дика накъабахара къовсам лоаттабеча республика къахьегамхоша дIахо а сиха деIIаккхувл республика халкъа боахам. Цу дезача цIейна накъабахара беррига вай республикера къахьегамхой санна дика кийчо еш ба Заводской района къахьегамхой а. ЦIеча байракхашца, лозунгашца, плакаташца, транспаранташца дика кийчъяь колонна а йолаш трибунана хьалхашка кхоач цу района къахьегамхой. Царна хьалха боагIа «Грознефтеоргсинтез» производственни объединенена чуйоагIача мехкдаьтта чекхдоахача заводий, СССР 50 шу дизара цIерагIча химически завода, кхыча предприятеи коллективаш. Царна Октябра цIейна накъабоагIаш карагIдийна дика хIамаш дукха да. «ХIара балха дийнахьа хьадер дуккагIа хилийтаI» яхача девизах вай республике эггара хьалха яхь дIанолаьча СССР 50 шу дизара цIерагIча химзавода химикаша дикаа кхоачашдаьд Октябра цIея сийна шоаш тIаийца хинна социалистически декхараш. Хамал дий дика хьалха итт бетта план кхоачаш а яь, планал совгIа цар арахийцай цхьа миллиона 400 эзари сома маьха химически продукци, цох 80 процент гаргга яр паччахьалкхен дикала Знак йолаш я.

Дегаш гIоадаьнна Октябра цIей дездеш болаш цхьаннена тIехьа вожаш боагIаш Ленина цIерагIча майда гIолла чанхбоал В. И. Ленина, А. Шерипова, Н. Анисимова цIерагIча заводий, Грозненски производственно-товарни контора, кхыча предприятей, организацей къахьегамхой. Царна тIехьа трибуна хьалхашка кхоач грозненски энергетикаш, «Чечингражданпроект», ГрозНИИ, «Грозгипронефтехим» яхача институтий Iилманхой, Iилман болхлой, инженераш, проектировщикаш, кхыбараш.

Эггара хьалха Октябра цIей дездеш дегаш гIоздаьнна болаш ба тахан укх шера хьайийлача паччахьалкхен Нохч-ГIалгIай педагогически института студенташ. ЧIоагIа хоза кийчъенна йоагIа цар колонна безаме тIеац трибуне латтараша.

Эггара дукхагIа гIишлон организацеш я Заводской районе. «ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера план — Октябра 64 шу дузаш» яха москвичий ленинградцийн инициатива чIоагIа раьза хинна хьаллаьца бола бIаьш гIишлонхой дика къахьегама совгIат а кийдаь накъабаьхкар Октябра дезача цIейна. Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене, «Грознефтехиммонтстрой» треста 30 совгIа йолча бригада коллективо, бIаьш болча гIишлошхоша рапорт деннад 7 ноябрга кхачалехьа шера план кхоачашъярах. Царна юкъе ба гIишлонхой Р. Мельникова, Х. Денисултанов, В. Климанов, С. Шельмилов, кхы дукха бареш а.

Ленина цIерагIча майда тIа йоал Грозненски района къахьегамхой колонна. Царна хьалха ба тух-сискал дахьаш боагIа къаман барекъаш тIадуаха мехкарий.

«КПСС XXVI съезда решенеш — кхоачашъергьаI» аьнна девиз а йолаш района къахьегамхошта хьалха йоагIа «Юбилейный», «Пригородный», «Горячеисточненский» «60 лет Октября» совхозий, Гикаловски опытно-хьокхама боахама, «Грозненский молочный-15», «Тепличный», «Загорский» совхозий, кхы дукхача боахамий коллективаш.

КПСС XXVI съезда решенеш толаме кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь хьинар айденна балхаш деча района къахьегамхошца дег тIара дIайха моаршал лу трибуна тIара.

Нах кхачанца IалашIбара партён правительствах оттаь программа толаме кхоачашъяра дерриге шоай ниса торонаш оарцагIъяьха балхаш деш ба районе юртабоахама къахьегамхой. Толаме кхоачашлу 1981 шера тIаийца социалистически декхараш. 18 эзар тонн тIаийша декхар долаш, паччахьалкхенна ялат дIачуденнад 29 эзар тонн.

Социалистически декхараш кхоачашдеча эггара доккхагIа дакъа лаьцад «Горячеисточненский» совхоза коллективо. Цар 5061 гектара тIара на бола ялат чуийцад хIара гектара тIара 23,7 центнер а йоаккхаш.

Района къахьегамхошта юкъе яьржача социалистически яхье из коллектив санна котъяьнкарга лаьрхIаб Ленина цIерагIча колхоза, «Куларинский» совхоза коллективаш. ХIаьта механизировании отрядашта юкъе яьржача социалистически яхье — «Горячеисточненский» совхоза мехотряд.

Сийлахь-боккхача Октябра сийна яьржача социалистически яхье доккхий толамаш даьхад хьайбаш леладераша а. Укх шера итт бетта паччахьалкхенна хьайбай продукташ дIакхара планаш тIехкхоачашъяьй. Сокхна цу юкъа еккъчул 2 процент дукхагIа ехкай шура, хIаьта дулх — 50 процент.

Эггара дикагIа хьокхамаш даьхад 1 Мая цIерагIча колхозеи «60 лет Октября», «Атагинский», «Юбилейный» совхозийи хьайбаш лелдераша. Царна юкъе яьржача социалистически яхье хьалха я «Куларинский» совхоза доярка Исаева Люба. ХIара ше беттача Iаттагара 3980 килограмм шура яьккхай, планегIа яккха езар 2886 килограмм йолаш. Дикка шийна план тIехкхоачаш а еш 3424 килограмм шура яьккхай хIара Iаттагара «Грозненский молочный-15» совхоза доярка Агаева Мархьса. ТIа-тIа дикагIа хьокхамаш гойташ балхаш ду скотника К. Абакарова, хьинхарч лелаеча Штейн Фридас, Сергеева Надеждас, коа тIара оалхазараш лелдеча Абдулаписова ПаьтIамата, Теренбаева Зайнапа, кхыбараш.

ТIатеIIа къахьегаш ба района промышленноста болхлой а. 102,4 процент кхоачашъяьй Горячеводски УБР-о бурув тохара ийс бетта план. Цига белгалъяьннай В. Дудина, А. Дроворубова Д. Катаева кулгалду бригадаш.

Социалистически яхье хьалхара моттигаш йоаxаш къахьег Артемовски элеватора, Грозненски мехлесхоза коллективаша.

Сарраха паркашка, скверашка, клубашка, культура дворецашка сакъердаш шоай дезе ЦIей дIадихьар грозненцаша.

С. МАИСИГОВ.
Б. КОСТОЕВ.
С. АУШЕВ.

И. ПЛИЕВА сурташ тIа демонстрацена юкъе дакъа лоацараш.

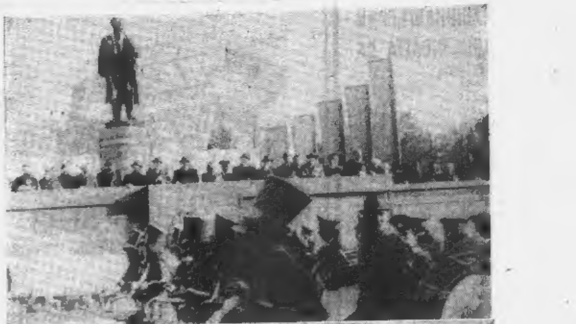

Республика районашка

МАГIАЛБИК

Демонстраци хьасл байракхаш лелаераша, тIема а къахьегама а ветеранаша, къахьегама хьалха латтараша.

Октябрьски цIея сийна яьржача социалистически яхье котало яьккхачарех цаI я Вознесенски газобензинови завод. Раионерча промышленни предприятешта юкъе XI-ча пятилетка хьалхарча шера хьалха латташ хьайоагIа из. Завода хьинар долча коллективо планал совгIа эзараш тонн газови бензин, миллионаш кубометр газ яьккхай.

Хьалха йоагIача колоннашта юкъе я «Малгобекнефть» НГДУ автотранспортни управлене, УБР, кхыбола коллективаш.

Октябра цIейна хьалхарча яхье дика хьокхамаш даьхачарех я «Сельхозтехника», «Сельхозхимия» яхача объединеней, «Малгобекский», «Алханчуртский», «Советский» совхозий къахьегама коллективаш.

КПСС Центральни Комитета чурта а арахьарча а политикана мутIахьа болаш, съездо хьалхашка уоттаду декхараш толамца кхоачашде районера къахьегамхой кийча болга хьахьоккхаш чакхъяьлар демонстраци.

НОЖАЙ-ЮРТ

Октябрьски цIей дезде 5 эзар совгIа саг гулделар Ножай-Юрта парте райкома хьалхашка. Къахьегамхой митинг хьайиллар парте райкома хьалхарча секретара Л. М. Харсанова.

Вай сийрдача кхоаненга дугача парте решенеш кхоачашъе къахьегамхой кийча болга дувцаш митинге къамаьлаш дир берий боша заведующе Р. Кургановас, кIувсаш деча цеха мастера Ш. Исаевас, тIема ветерана Муртазова, кхычар.

10 сахьат даьлча йолалу районерча къахьегамхой демонстраци. Хьалхарча колоннашка ба Октябрьски революце дакъа лаьцараш граждански а Сийлахь-боккхача Даймехка а тIемий ветеранаш, кхашкара а фермашкара а дикагIбола нах.

НАЗРАНЬ

Сийрда хьежаш малх болаш, цIеча байракхаша, лозунгаша, партен Советски правительствах кулгалхой портреташа кхаьла Назране геттара хоза яр. Вай иранхьалелла деза цIей дезде парте райкома хьалхашкарча майда тIа дукха нах гулбу. Дегаш гIоздаьнна иллеш доахаш, халхабувлаш ба уж.

КПСС XXVI-ча съезда сийна яьржа хиннача яхье эггара лакхагIа хьокхамаш даьхарах «КПСС XXVI-ча съезда сийна яьржача яхье котъяьнинавь» яха КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома памятни знак а луш, «КПСС XXVI-ча съезда къахьегама совгIатий памятни книжка тIа» Iохьар Назрановски район, цул совгIа цхьоалагIча квартала план кхоачашъяра итогех шоллагIа моттиг яьккхарах КПСС обкома, НГI АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а елар района. Къахьегама сийлен традицеш дIахо а хьош массаза хьалхалаттараштa юкъе цIи йоахаш таханарча дезача цIейна накъаенай Назранe. Района предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье даим хьалха латташ я Гl. Ахриева цIерагIа «Электроинструмент» завода, Назрановски трикотажни фабрика коллективаш.

7 ноябра хетаяь митинг хьайиллар КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара А. Мялиева. Нах дезача цIенца даькъала а бина, царна дIьадар, уж унахцIена хилар, дIахо йодача хана цар беода къахьегама толамаш дахар лоаш ловца а баькха, ловцна дийцар цо гулбеннарашта района къахьегамхоша даьхача толамех.

ДIанолалу демонстраци. Хьалхарча колонне боагIа байракхаш ихьараш, царна тIехьа ба революце, тIема, къахьегама ветеранаш. ТIакъа трибунана хьалхашка гIолла чакхбовл кхотабенна боагIа даьй сийлен гIуланкаш дIахододехьа дезаш бола кагирхой, школай дешархой.

СУНЖА

Орджоникидзевски станицан улицаш кхы а хозъяьяр цIеча байракхаша, транспаранташа, лозунгаша, зизаша. Iурра денз В. И. Ленина памятнике латтача, станица центре хьехIаух дегаш гIоздаьнна, хоза кийчбенна нах. Хьахоз иллеш, халхараш.

Итт сахьат даьлча Сунженски райисполкома председатела Зиборов Юрий Яковлевача хьаелл дезача цIейна хетаяь митинг. Доклад е дош лу парте райкома хьалхарча секретара В. И. Гулаевна. Советски паччахьалкхе хьакхелача 64 шу дизара сийна района къахьегамхоша хьинаре къахьегарах, шоай балхa тIа цар дойккхий толамаш дахарех гулбеннараш дезача цIейца даькъала боцо. дIахо йодача хана а ирсана а укхазцIена волаш, ираз долеш бахар лоаш ловца бовикх. ТIаккха къамаьл ду парте райкома парткомиссе члена партен къахьегамен ветерана М. Г. Забуруновас, «Сунжанефть» НГДУ мастера О. Кожевникова, «Западная» яхача фабрика кхоалагIча цеха птичницас С. ЗелагаевaсI, № 2 йолча юкъерча школа хьехархочо Чадиева Марема, № 1 йолча юкъерча школа пхлагIча классе дешархочо С. Диксева.

Митинг чакхъялча дIайолалу демонстраци. Из кхелл байракхаш лелаеча колонна. Цул тIехьагIа трибуна хьалхашка гIолла чакхбовл школай дешархой — даьй сийлен никъ дIахобахьа безаш йола тIехье, тIаккха «Ура, ураI» яхаш цIогIарт а детташ дIайолалу района колхозхой, царна тIехьа района промышленни предприятей болхлой.

* * *

Иштта Октябра цIейна хетаяь демонстрацеш, митингаш хилар республике кхыча районашка а.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктоккхама секретара — 9-24-00; отделий: наьйтийн вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен 9-24-01; юрта боахам — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.
НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ02445. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4171.